

Temanotat

Pakistan: Opprør, sekterisk vold og lokale konflikter i Baluchistan

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Forsideillustrasjon: Asif 2018.

© Landinfo 2018

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 2098 Vika

N-0125 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivaretatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

SUMMARY

Since the partition of British India in 1947, there have been five periods of insurgency in Baluchistan. The Governments' response to the current insurgency has been rather extensive security measures; particularly in the southern parts of the province. It is difficult to get information on what is really going on inside of Baluchistan, and there are few independent sources collecting information about violence affecting the everyday life of the general population. Valid information on both parties' human rights excesses is hardly available. During 2017 and 2018 a few signs of improvement of the situation have surfaced, both with regard to human rights violations and contact between the different parties of the conflict. Although the number of Hazaras killed during 2017 decreased compared with 2016, violence related to religion, ethnicity and politics is still characterizing the situation for large portions of the population in Baluchistan.

SAMMENDRAG

Etter oppløsningen av britisk India i 1947, har det vært fem perioder med opprør og væpnet konflikt i Baluchistan. Det nåværende opprøret har blitt møtt med relativt omfattende sikkerhetstiltak fra myndighetenes side; spesielt i de sørlige områdene av provinsen. Det er ikke enkelt å få informasjon om hva som skjer inne i Baluchistan, og relativt få uavhengige rapporterer fra provinsen. Etterrettelig informasjon om myndighetenes og opprørernes menneskerettighetsovergrep er i liten grad tilgjengelig. I løpet av 2017 og 2018 er det registrert enkelte tegn på forbedring av situasjonen, både når det gjelder kontakt mellom partene og omfanget av menneskerettighetsbrudd. Selv om færre hazaraer ble drept i 2017 enn i det foregående året, preger vold relatert til religion, etnisitet og politikk fremdeles situasjonen for store deler av befolkningen i Baluchistan.

INNHold

1. Innledning	6
2. Sikkerhetssituasjonen i Pakistan fra 2014 til 2018	8
3. Baluchistan	12
3.1 Befolkning	12
3.2 Strategisk beliggenhet og store naturrikdommer	14
4. Opprør, sekterisk vold og militante, lokale konflikter i Baluchistan	15
4.1 Det baluchiske opprøret	15
4.2 Sekterisk vold – hazarabefolkningen	17
4.3 Etnisk vold: pashtunere, Innflyttere fra Punjab og kinesiske fremmedarbeidere .	21
4.3.1 <i>Pashtunere</i>	21
4.3.2 <i>Innflyttere fra Punjab og Sindh, sikker og hinduer med bakgrunn i India</i>	21
4.3.3 <i>Kinesiske fremmedarbeidere</i>	22
4.4 Islamistiske gruppers operasjonsmodus i Baluchistan – Tehreek-e-Taliban Pakistan (TTP) og internasjonale grupperinger	22
5. Konfliktrelatert vold og overgrep i Baluchistan – Utviklingen fra 2013	23
5.1 Terror og vold	23
5.2 Forsvinninger og utenomrettslige drap	26
6. Avsluttende kommentarer	27
6.1 Sammenbrudd i offentlig infrastruktur, økonomiske betingelser	27
6.2 Konfliktrelatert vold	28
6.3 Baluchere og baluchiske opprørsgruppers virke utenfor Baluchistan	28
6.4 Bevegelsesfrihet	29
7. Referanser	30

1. INNLEDNING

Dette notatet er utarbeidet på bakgrunn av en anmodning fra Utlendingsdirektoratet (UDI) og beskriver hovedsakelig sikkerhetssituasjonen i Baluchistan-provinsen i Pakistan. Innledningsvis presenteres i tillegg en kortfattet beskrivelse av den generelle sikkerhetssituasjonen i Pakistan som helhet. Hovedperspektivet er gjennomgående forhold for sivile.

Sivile i Baluchistan har flere sikkerhetsutfordringer, men karakteren og omfanget varierer betydelig fra område til område. Tre av utfordringene er omfattende og alvorlige, om perspektivet er i hvilken grad uskyldige sivile berøres. Den langvarige, komplekse konflikten mellom militante baluchiske nasjonalistgrupperinger og sikkerhetsstyrkene i de sørlige områdene av provinsen, er den mest alvorlige (se del 2). I de sentrale og nordlige områdene med pashtunsk majoritetsbefolkning, er det først og fremst Tehrik-i-Taliban Pakistan (TTP) sine aksjoner og sekterisk vold rettet mot shiamuslimske hazaraer som preger sivils sikkerhet (se del 2).

Notatet omtaler ikke alle forhold som kan ha betydning for sivils sikkerhet og utgjøre en risiko i de ulike områder av Baluchistan. Det medfører at det bildet som tegnes, kan fremstå som fragmentarisk. Forhold som har relevans for utlendingsforvaltningen er vektlagt; spesielt omstendigheter med betydning for eller som påvirker sivilbefolkningens sikkerhet. Med dette utgangspunktet er blant annet ikke «ordinær voldskriminalitet» behandlet, men informasjon om hendelser (i de fleste tilfeller voldelige) som på en eller annen måte knyttes til politiske, religiøse, etniske eller territoriale konflikter.

Nær alle forhold som påvirker sikkerhetssituasjonen i et område er resultat av blant annet tradisjonelle, demografiske, historiske, økonomiske, politiske og militære rammebetingelser. I Baluchistan tilsier de grunnleggende rammebetingelsene at sikkerhetssituasjon i nær alle områder kan endre seg relativt raskt.

Det foreligger begrenset pålitelig informasjon fra uavhengige kilder om sikkerhetsrelaterte forhold i Pakistan. Når det gjelder informasjon om generelle utviklingstrekk på nasjonalt og regionalt nivå, foreligger det imidlertid data som muliggjør sammenlikning av forhold over tid. Etterrettelig informasjon om lokale sikkerhetsforhold, er, for flere områders vedkommende, begrensede eller ikke tilgjengelig. Det gjelder blant annet en del områder i Baluchistan. Konflikten i Baluchistan får relativt sett liten oppmerksomhet internasjonalt, både på den politiske arena og i media. Uavhengige aktører og media er i liten grad til stede i provinsen, og innsynet i hva som foregår er særlig begrenset i de sørlige områdene. Den pakistanske menneskerettighetskommisjonen mener at det ikke er usannsynlig at selv alvorlige hendelser ikke blir rapportert (samtale Lahore, november 2017; HRCP 2012). Lite taler for at situasjonen har endret seg i retning av større innsikt om og innsyn i hva som skjer i flere områder i Baluchistan enn hva som var tilfellet i 2012, da kommisjonen uttrykte følgende:

There was a widespread feeling that the national media had abandoned Baluchistan and had not given as much coverage to the events and incidents as their importance demanded. Even when whole cities were shut down during a strike, the media did not report that. Journalists in the field felt threatened from the security forces, militants and insurgents (HRCP 2012, s. 46).

Mange av kildene til informasjon om Baluchistan er organisasjoner, aktører eller grupper som har interesse av å desinformere; eksempelvis nasjonale sikkerhetsstyrker som ønsker tilgang til ressurser, politiske/militante organisasjoner med ønske om å styrke posisjoner, vinne tillitt og få støtte, eller frivillige organisasjoner med behov for å legitimere sin eksistensberettigelse. Landinfos erfaring er at Baluchistan er ett av de områdene i Pakistan hvor det foreligger minst pålitelig informasjon om hvorledes partene som er i konflikt opptrer, og hvilke konsekvenser konfliktrelatert vold får, spesielt for sivile.

Det er relativt få kilder som har et særskilt fokus på sikkerhetssituasjonen for sivilbefolkningen i Pakistan. De fleste av disse er uavhengige og seriøse, men benytter i utstrakt grad informasjon fra pressen i sitt underlagsmateriale. I Baluchistan er denne kategorien primærkilde under press, både fra sikkerhetsstyrker og militante grupperinger. Committee to Protect Journalists (CPJ) rangerer Pakistan som det landet i Sør-Asia hvor det er farligst å være journalist. The Diplomat siterer en erfaren journalist slik;

Journalists based in Balochistan have lost credibility and they don't do impartial reporting, which is the need of hour... there is no objective and investigating reporting in Balochistan or in Pakistan as a whole (Baloch 2017a).

Informasjon fra slike pressebaserte kilder, blant annet rapporter og analyser fra Pakistan Institute for Peace Studies (PIPS), Pakistan Institute for Conflict and Security Studies (PICSS), Center for Research and Security Studies (CRSS) og South Asia Terrorist Portal (SATP) danner utgangspunktet for beskrivelsen av flere av de temaene som behandles i notatet, hovedsakelig fordi disse antas å være best egnet til å beskrive sikkerhetsmessige forhold i Pakistan. Samtaler med talspersoner for PIPS, International Crisis Group (ICG), Human Rights Commission of Pakistan (HRCP), internasjonale og lokale organisasjoner, samt journalister som redaktør Cyril Almeida i Dawn, har også vært viktige kilder til informasjon om sivils sikkerhet i Baluchistan.

PIPS' registrering av informasjon om ulike typer sikkerhetsrelaterte hendelser, sammen med enkelte av SATPs analyser og tall, utgjør kjerneinformasjonen for flere områders vedkommende. Det betyr at disse to kildene er brukt relativt systematisk når ingen av de andre sentrale kildene, eksempelvis CRSS og PICSS, har presentert divergerende informasjon av betydning. Det er ikke gjort som en følge av en kvalitetsrangering av de ulike kildene; men utelukkende for å gjøre sammenlikningen mellom ulike geografiske områder enklere og – kanskje – mer representativ. En viss sikkerhet for at informasjonen er basert på tilnærmet samme forståelse av variabler som terrorangrep (*terrorist attack*), konfliktvold (*conflict violence*), sekterisk vold (*sectarian violence*), etc., bedrer muligheten for sammenlikning over tid. Selv om kildene legger ulike definisjoner til grunn, kategoriserer samme fenomen ulikt,¹ og rapporterer ulikt med tilsynelatende relativt lik begrepsforståelse, mener Landinfo at dette verken utelukker sammenlikning eller å trekke konklusjoner på grunnlag av samlede tall. I en del sammenhenger, for eksempel når det gjelder sivile mål, er det lagt vekt på å være konkret og å referere til hvilke sivile mål det er tale om.

¹ For korte oversikter over begrepsavklaring, definisjoner og metoder i de fire mest sentrale kildene, se Nafees 2018, s.5–7; FRC 2018, s. 1–2; PICSS 2018, s. 2–10; PIPS 2015, s. 2–6; PIPS 2017, s. 5–11. Innenfor rammen av dette notatet drøftes ikke problemer knyttet til divergens i definisjoner hos de mest sentrale kildene.

I denne rapporten presenteres i liten grad informasjon om konkrete enkelthendelser, da slike i svært begrenset grad bidrar til økt innsikt om utviklingstrekk eller som grunnlag for eventuelle risikoanalyser. Hovedvekt er lagt på aggregert informasjon, og synspunkter på og analyser av, slik informasjon. Selv om tilgangen til primærkilder og uavhengige observatører er begrenset, mener Landinfo at den aggregerte kvantitative informasjonen gir et relativt godt bilde av karakteren og omfanget av de viktigste forholdene som påvirker siviles sikkerhet i Baluchistan.

Notatet er i hovedsak basert på åpne, offentlig tilgjengelige kilder. I tillegg presenteres informasjon Landinfo innhentet ved besøk i Pakistan i 2015 og i 2017. Flere kilder er anonymisert, og er verken referert med navn eller organisasjonstilknytning. Dette er gjort etter anmodning fra de aktuelle kilder for å trygge deres sikkerhet. Landinfo er imidlertid ikke kjent med at menneskerettighetsorganisasjoner, forskningsinstitutter eller nyhetsmedier som befinner seg utenfor Baluchistan, har blitt utsatt for alvorlige reaksjoner fordi de har satt søkelyset på den baluchiske konflikten. Arbeidsforholdene for lokale journalister er imidlertid svært krevende, både faglig og sikkerhetsmessig (Baloch 2017a; RSF 2017).

2. SIKKERHETSSITUASJONEN I PAKISTAN FRA 2014 TIL 2018

Sikkerhetssituasjonen for sivile i flere områder i Pakistan kan i perioder være preget av vold – både tilfeldig og organisert – med utspring i politiske, etniske og sekteriske konflikter. I tillegg kan sivile bli rammet av voldshandlinger som har kobling til Pakistans forhold til omverdenen; alliansen med USA og kampen mot terror, orienteringen mot Kina, konflikten om Kashmir og Pakistans aspirasjoner om å kontrollere regjeringen i Kabul.

I det siste tiåret er det først og fremst utviklingen av det pakistanske Taliban, Tehrik-e-Taliban Pakistan (TTP), i stammeområdene i det nordvestlige Pakistan som har utgjort den største sikkerhetstrusselen, både for sivile og for pakistanske myndigheter.

Etter at Pakistan Muslim League-Nawaz vant valget 2013 og Nawaz Sharif ble statsminister, ble det innledet forhandlinger med TTP i 2014. Disse kollapset fullstendig etter at nær 40 personer ble drept i et angrep på Mohammad Ali Jinnah Airport i Karachi i juni 2014 (Hassan 2014).

Bare noen dager etterpå, den 15. juni 2014, lanserte pakistanske sikkerhetsstyrker en offensiv, Zarb-e-Azb, mot «utenlandske og lokale terrorister». Offensiven var spesielt rettet mot Nord-Waziristan, hvor flere opprørsgrupperinger lenge hadde hatt baser (Sherazi 2014). Den militære offensiven fikk imidlertid et avgjørende momentum først fra desember 2014, etter at TTP angrep en barneskole i Peshawar. Over 140 ble drept, hvorav 132 var mindreårige, hovedsakelig barn av ansatte i hæren (Saifi & Botelho 2014). Dette var den inntil da mest omfattende terrorhandlingen noensinne i Pakistan. En nasjonal handlingsplan mot terrorisme (National Action Plan) ble introdusert nokså umiddelbart etter angrepet, den militære offensiven Zarb-e-Azb ble intensivert og

ytterligere en operasjon, Radd-ul-Fasaad², ble iverksatt i februar 2017 (Dawn 2017). I likhet med PIPS (PIPS 2018, s. 21), antydet flere av Landinfos samtalepartnere i Islamabad i november 2017 (blant andre C. Almeida og representanter for to store internasjonale organisasjoner), at det først og fremst er de omfattende militære operasjonene etter desember 2014 som har innskrenket opprørsgruppenes slagstyrke og handlingsrom.

Både hærens operasjoner i føderalt administrerte stammeområder – FATA (Federally Administered Tribal Areas), Rangers³-ledede aksjoner i Karachi, Frontier Constabulary (FC)⁴ sitt angrep i Baluchistan og Counter Terrorism Department (CTD)⁵ sine etterretningsoperasjoner i Punjab og Khyber Pakhtunkhwa (KP), har redusert omfanget av terroraksjoner (PIPS 2018, s. 9). Cyril Almeida mener at sikkerhetsstyrkenes operasjoner etter 2014 har gjort Pakistan mer stabilt (samtale i Roma, mai 2017). PIPS trekker linjer tilbake til 2009 og påpeker:

With the only exception of the year 2013 – when the number of terrorist attacks took an upward turn mainly due to an increased incidence of sectarian-related attacks in the country as well as a significant surge in terror acts in Karachi, a gradual decrease in the number of terrorist attacks and consequent fatalities in Pakistan can be visibly seen since 2009, or post-Swat military operation (PIPS 2018, s. 21).

I 2015 rangerte Institute for Economics and Peace (IEP) Pakistan som nummer fire i verden blant land som rammes av terror (IEP u.å.a, s. 10), med omtrent samme score som Afghanistan. I lys av at terrorangrepene i 2015 ble redusert med nær 50 % sammenliknet med det foregående året, gir det en relativt klar indikasjon på Pakistans sikkerhetsproblemer. Antallet terrorhandlinger ble også redusert i 2016; det året med nær 30 % (PIPS 2017, s. 11). Tendensen holdt seg også i 2017, da antallet terrorhandlinger ble ytterligere redusert med 17 %, sammenliknet med 2016 (PIPS 2018, s. 17–20). Den utviklingen PIPS beskriver, stadfestes av PICSS:

A further reduction in militant attacks was observed in 2017 as 420 militant attacks were reported as compared to 513 militant attacks in 2016 (PICSS 2018).

Pakistan har siden 2015 falt på indeksen til IEP, og ble i 2017 rangert som nummer fem blant terrorrammede land (IEP u.å.b, s. 10), men denne gang med markant lavere score enn Afghanistan. Utviklingen i perioden fra 2014 til 2017 når det gjelder øvrig konfliktrelatert vold,⁶ har gått i samme retning som utviklingen i omfanget av terrorhandlinger og omkostninger ved slike.

² Denne tok form av et samarbeid mellom alle sikkerhetsmyndigheter med sikte på å avvæpne og eliminere terroristceller over hele landet.

³ Pakistan Rangers er en såkalt «paramilitary law enforcement organisation», med oppgaver knyttet til blant annet grensebevokning.

⁴ The Frontier Constabulary er en paramilitær organisasjon med politioppgaver.

⁵ Counter Terrorism Department er en politienhet med ansvar for beskyttelse mot terror.

⁶ Øvrig konfliktrelatert vold – foruten terrorangrep – inkluderer i denne sammenheng:

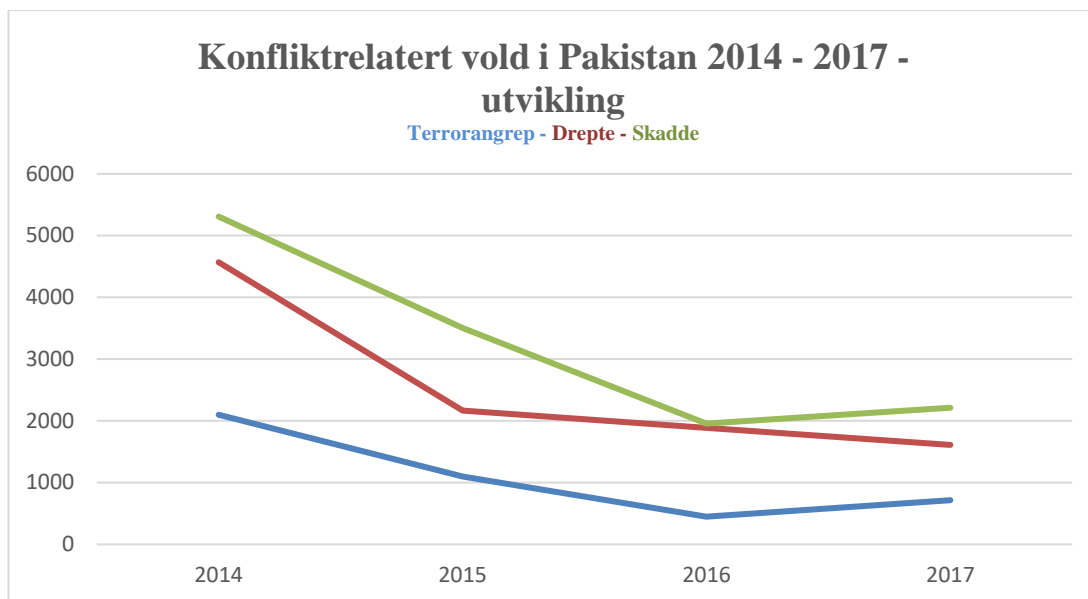
I henhold til PIPS (2018, s. 18) ble det gjennomført 370 terroraksjoner i Pakistan i 2017. Disse aksjonene krevde 815 liv; 10 % færre enn i 2016. PICSS (2018, s. 11) operer med 420 militante angrep i 2017, en reduksjon fra 513 i 2016. Ifølge PICSS ble 912 personer drept i de militante angrepene i 2017. PICSS' tallmateriale indikerer tilsvarende tendens som tall fra PIPS, SATP (2018 u.å.b) og CRSS (Nafees 2018, s. 10–15), nemlig en nedgang i terrorangrep/militante angrep. PICSS omtaler imidlertid forbedringen i sikkerhetssituasjonen fra 2016 til 2017 som «insignificant» (PICSS 2018, s. 10–15). I henhold til PIPS, sto TTP eller fraksjonene Jama'at-ul-Ahrar, Lashkar-e-Islam og andre Taliban-grupper fra FATA og KP bak størstedelen av den konfliktrelaterte volden i Pakistan i 2016 og 2017.

Ifølge PIPS var nær 570 av de 815 drepte i terroraksjoner i 2017 sivile. I omkring 45 % av tilfellene var målet militære styrker, politimyndigheter eller andre representanter for lov- og ordensmyndigheter. Omkring 25 % av angrepene var rettet mot sivile mål; først og fremst offentlig ansatte, politiske ledere/partimedlemmer, såkalte Tribal Elders, journalister eller andre representanter for media (2018, s. 17–18). PICSS' tall viser tilsvarende trend; ifølge instituttet ble 585 sivile drept i militante angrep i hele Pakistan i 2017:

Among the deaths resultant from militant attacks, 64 percent were civilians while 25 percent were security forces personnel and 11 percent militants. While among the injured, 84 percent were civilians, 14 percent security forces personnel and two percent militants. This suggested that while civilians remained the worst sufferers, security forces were also specifically targeted (PICSS 2018, s. 13).

I de siste tre årene er Baluchistan den provinsen som har vært hardest rammet av terrorangrep, både hva gjelder antall angrep, drepte og skadde, mens FATA har vært nest mest utsatt. Tabellen nedenfor indikerer utviklingen samlet for Pakistan i perioden fra 2014 og frem til 2017:

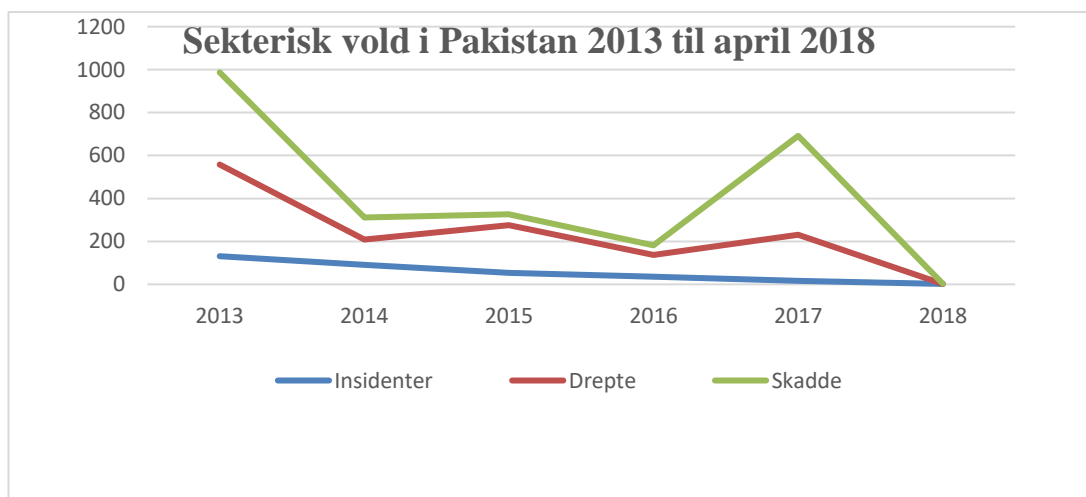
Political and ethnic, Violence Clashes & encounters between security forces & militants, Inter-tribal clashes/attacks, Border clashes/attacks, Operational attacks by security forces, Drone attacks, Sectarian clashes, Inter-militant clashes/attacks, Clashes between security forces & criminal gangs, Communal/faith-based violence, Mob violence (PIPS 2018, s. 20).

(Tall hentet fra PIPS 2018)

Utviklingen som illustreres i tabellen er ikke vesentlig endret i perioden fra januar 2017 til oktober 2018.

CRSS indikerer i hvilket omfang personer fra bestemte grupper sivile ofre i Pakistan, rammes av terrorisme. Følgende grupper (antall personer per gruppe) ble rammet slik (hele Pakistan) i henholdsvis 2016 og 2017: akademikere 35 og 19, leger 7 og 6, jurister 60 og en, sosialarbeidere 0 og en, journalister fem og fire, forretningsmenn 12 og 26, arbeidere/kontorpersonell/ sjåførere 47 og 64, religiøse aktivister 12 og 34. Ingen informasjon tilsier at andre spesifiserte grupper rammes i Baluchistan enn det øvrige Pakistan (Nafees 2018, s. 16–24).

(Basert på tall fra SATP)

Om en ser på utviklingen av registrert sekterisk voldsutøvelse⁷ i Pakistan, er denne redusert i perioden fra 2013 til april 2018. Tabellen over, som er utarbeidet av Landinfo på bakgrunn tallmateriale fra SATP, illustrerer utviklingen. Av 34 sekteriske angrep, var 29 angrep rettet mot «members of Shia and Sunni Communities/groups, respectively» (PIPS 2017, s. 16).

3. BALUCHISTAN

3.1 BEFOLKNING

Baluchistan er den definitivt største provinsen i utstrekning i Pakistan. Provinsen er nær dobbelt så stor som Punjab, den nest største provinsen, og arealet utgjør nær 45 % av hele Pakistan. Den baluchiske befolkningen er spredt i tre land. Cirka seks millioner er hjemmehørende i Pakistan, omkring to millioner i Iran, mens rundt 600 000 holder til i Afghanistan, de fleste i Nimroz-provinsen. Baluchi er et iransk språk (som farsi, pashto og kurdisk). Majoriteten av befolkningen i provinsen er sunnimuslimer (Wilkens 2015). En møtepartner i Islamabad (mars 2014) anslo at det bor om lag to millioner baluchere i Karachi i Sindh-provinsen. Baluchere flytter i liten grad til Punjab. Unntaket er to distrikter sør, Dera Ghazi Khan og Rajanpur, hvor baluchiske stammer er lokalisert (samtale i Islamabad, mars 2014).

I henhold til folketellingen i 2017 (PBS u.å.) utgjør befolkningen i Baluchistan i overkant av 12,7 millioner, nær 20 millioner færre enn i den nest minst folkerike provinsen, Khyber Pakhtunkhwa (Pakinformation.com u.å.). Befolkningen i Baluchistan utgjør kun i overkant av seks prosent av Pakistans omkring 207 mill. innbyggere. Balucherne er sterkt underrepresentert i alle føderale organer og institusjoner (PIPS 2012, s. 19). Provinsen har kun 17 av til sammen 342 seter i nasjonalforsamlingen.

Befolkningssammensetning er alltid omstridt i områder hvor det råder konflikt, og tall som sier noe om gruppers andel av befolkningen, har politiske implikasjoner. Selv kort tid etter folketellingen i 2017 beskriver ulike kilder resultatene ulikt. Én kilde (Khan 2017) peker på at sammensetningen av befolkningen i provinsen har endret seg i løpet av de 20 siste år. Den største befolkningsgruppen er den baluchitalende, og dens andel av befolkningen har sunket med nær fem prosent i perioden fra forrige folketelling i 1998, til rundt 55 % i 2017.⁸ Den nest største gruppen er den pashtunske, som utgjør ca. 26 % av befolkningen. Samtidig har antallet baluchitalende økt fra fire til nesten syv millioner.

⁷ Sekterisk vold er vold/terrorangrep mot representanter for religiøse grupper. I Pakistan inkluderer sekterisk vold regelrette trefninger mellom militante shia- og sunnigrupper, men også mellom sunnigrupper, for eksempel barelvi og deobandi. Den mest utbredte og – etter Landinfos syn – mest alvorlige formen for sekterisk vold i Pakistan er organiserte dødelige aksjoner mot tilfeldige, uskyldige troende.

⁸ Khan (2017) opplyser at tall fra Quetta and Sibi ikke er inkludert. Quetta er Baluchistans mest folkerike distrikt.

Baluchistan er Pakistans største og fattigste provins. Befolkningstettheten i Baluchistan ligger omkring 36 pr. km², mens i Punjab er den ca. 535 (tall fra folketellingen i 2017, jf. PBS u.å.). (Foto: Baloch 2011.)

Sadique Balooch, redaktør i Quetta-baserte Baluchistan Express, forklarer at:

the reason for a decrease in the Baluch population of various districts was migration to other provinces and Afghanistan because of ongoing conflict in certain areas. He added that most of the Baluch residing in conflict-ridden areas had migrated to Punjab, Sindh and Quetta (Khan 2017).

En annen kilde (Aamir 2017) slår fast at den etniske balansen i Baluchistan er uendret: Ca. 60 % er baluchere og i overkant av 30 % er pashtunere. Så langt synes folketellingen å ha bidratt til å nyansere to utbredte oppfatninger; at det befinner seg tre til fire millioner afghanske flyktninger i provinsen, og at den pashtunske befolkningen er like stor som den baluchiske.

Illustrasjon: Government of Balochistan 2009 (med Landinfos påtegning).⁹

I tillegg til baluchere og pashtunere består befolkningen av hazararer med opprinnelse i Afghanistan, som er den tredje største befolkningsgruppen. Hazaraene er konsentrert rundt provinshovedstaden Quetta, hvor de utgjør flertallet (Wilkens 2015). Det er også en – relativt sett – liten gruppe urdu- eller punjabi-talende bosettere/fremmedarbeidere (settlers) fra Punjab og Sindh. Denne befolkningsgruppen har blitt redusert siden mange har forlatt provinsen i de seneste år (jf. del 3.2.2).

Geografisk går det et markant etnisk skille i Baluchistan. Den pashtunske befolkningen er bosatt i de nordlige områdene, mens den baluchiske befolkningen er lokalisert i sør. Den «etniske grensen» går sør for de pashtunske distriktene Musakhel, Loralai, Ziarat og Pishin (jf. illustrasjonen over).

Provinshovedstaden Quetta, som har tredoblet innbyggertallet i perioden fra 1998 til 2017, har omlag 2,2 mill. innbyggere og anses som etnisk blandet. Det gjør også det tredje mest folkerike distriktet, Sibi (Khan 2017).

Det som i dag omtales som den baluchiske befolkningen, består i realiteten av to grupper; ca. 60 % er etniske balucher og 40 % brahuier¹⁰. Majoriteten av brahuiene er lokalisert i områdene sør for Quetta i distriktene Kalat, Khuzdar, Lasbela, Mastung og Nushki. Det har vært voldelige konflikter mellom brahuiere og balucher, men de har stått sammen i konflikten mot føderale myndigheter (samtale i Islamabad, mars 2014). I dette notatet omfatter betegnelsen balucher både balucher og brahuiere.

3.2 STRATEGISK BELIGGENHET OG STORE NATURRIKDOMMER

En stor del av Pakistans kystlinje mot Hormuzstredet i Det arabiske, hvor en stor andel av verdens oljetransporter passerer, utgjøres av Gwadar-distriktet i Baluchistan. Distriktet har stort potensiale som forbindelseslinje mellom Sentral-Asia og Kina og

⁹ Den påtegnede grensdragningen i kartet er basert på tallene fra folketellingen i 2017, jf. Ramsha Jahangirs grafikk i Dawn 11. september 2017 (Khan 2017).

¹⁰ For mer om brahuiene, se Elfenbein 1989.

Sør-Asia og Midtøsten, og spesielt prosjekter under CPEC (China–Pakistan Economic Corridor), er av stor økonomisk og strategisk betydning for Pakistan (Hashmi 2015, s. 67). Gwadar er «korteste vei» til havet fra Sentral-Asia. CPEC er et omfattende bilateralt økonomi- og infrastruktursamarbeid mellom Kina og Pakistan, og består av en rekke store utbyggingsprosjekter, først og fremst innen transport- og energisektoren.

Kystlinjen mot Hormuz er av stor strategisk betydning for Pakistan (foto: Pazeer 2015).

Flere kilder peker på at CPEC ikke bare har stor økonomisk betydning for Pakistan, men også er svært viktig sikkerhetsmessig, spesielt i relasjon til India (Saeed 2017) og Iran (Dashti 2017). Gwadar er forbindelsen mellom naturressursene i Baluchistan og markedene i India, Kina og Øst-Asia (Kupecz 2012).

Baluchistan har rike forekomster av en rekke naturressurser; olje, naturgass og mineraler, blant annet gull, kobber, kull, bly, svovel og marmor. Til tross for store naturressurser, er Baluchistan den mest fattige og minst utviklede provinsen i Pakistan (Global Security u.å.a).

4. OPPRØR, SEKTERISK VOLD OG MILITANTE, LOKALE KONFLIKTER I BALUCHISTAN

I likhet med flere andre områder i Pakistan, er Baluchistan preget av manglende stabilitet. Sentralmaktens innflytelse i provinsen er svært svak, og for flere områders vedkommende, langt på vei basert på nærvær av sikkerhetsstyrker (Aamir 2018; Ahmed & Baloch 2017, s. 5–7).

Det er flere voldelige konflikter mellom ulike aktører og folkegrupper i provinsen.

4.1 DET BALUCHISKE OPPRØRET.

Det er først og fremst konflikten mellom en rekke lokale separatistiske opprørsgrupperinger (mange stammebaserte) og sentralmyndighetene om styringsform og forvaltning av Baluchistans naturressurser som preger sikkerhets-situasjonen. Informasjonen om aktørene i det væpnede opprøret er begrenset, både hva gjelder gruppenes politiske plattform, agenda, samarbeidspartnere, militære kapasitet,

ledelse, organisering, finansiering, operasjonsmodus, og forhold til de store stammene i området. Det væpnede opprøret består av en rekke (baluchiske) stammer og grupperinger med ulik agenda, ideologi, virkemidler og mål¹¹ (Hashmi 2015, s. 65–66). Oppstanden mot myndighetene kan karakteriseres som fragmentert, med manglende overordnet lederskap. I den grad man kan snakke om allianser mellom gruppene, er disse flytende, og det forekommer innbyrdes kamper mellom enkelte av dem (Landinfo 2014, s. 10–14).

Det baluchiske flagget ble introdusert av Baluchistan Liberation Army, og er symbol for frigjøringsbevegelsen (illustrasjon: WikiBalochistan 2013).

Motsetningene og stridighetene er en klassisk konflikt mellom sentrum og periferi, hvor opprørerne mener at den baluchiske befolkningen i provinsen blir forfordelt, utnyttet av sentralmyndighetene og utsatt for en historisk urett (Hashmi 2015, s. 57). I motsetning til den sekteriske volden og konfliktene som utspiller seg i andre deler av Pakistan, handler opprøret i Baluchistan ikke om religion, men om etnisitet og kontroll over ressurser (Lenarz 2016). Konflikten er svært sensitiv fordi den, sammen med andre voldskonflikter i Baluchistan, truer den pakistanske staten som nasjonal enhet, og kan forverre relasjonen til landets nærmeste naboer. Pakistanske myndigheter har ved flere anledninger anklaget India for å støtte opprørerne med sikte på å destabilisere Pakistan.

Den pågående konflikten, som startet i 2002 og skjøt fart i 2005/2006, er det femte i rekken av «baluchiske opprør» siden Pakistan ble dannet i 1947 (Meer 2016). I hele perioden etter 2005 har sikkerhetssituasjonen i Baluchistan vært preget av voldelig konflikt mellom de lokale væpnede grupperingene og myndighetenes sikkerhetsstyrker.

CPEC-prosjektene i Gwadar har bidratt til å akselerere konflikten fordi opprørsgruppene blant annet frykter at sentralmyndighetene i samarbeid med Kina vil utvikle og eksportere provinsens ressurser uten at dette kommer lokalbefolkningen til gode (Global Security u.å.b; Kovrig 2018). De ser CPEC som et overgrep mot baluchisk selvråderett og en ytterligere utarming av Baluchistans befolkning (Hafeez 2018). Det gjør seg også gjeldene en sterk frykt for at prosjektene er en del av et

¹¹ Landinfo vil i løpet av høsten 2018 publisere en respons med en oversikt over de meste sentrale av de militante opprørsgruppene som opererer i Baluchistan: Baluch Republican Army (BRA), Baluchistan Liberation Army (BLA), Lashkar-e-Baluchistan, Baluchistan Liberation Front (BLF) og United Baluch Army (UBA). I denne sammenheng er det sentrale å beskrive i hvilken grad gruppens militære operasjonsmodus påvirker sivilbefolkningens situasjon og livsbetingelser.

assimilasjonsprogram for å «eliminate ethnic differences, by turning Baluch people into minorities in Gwadar» (Gichki 2017). CPEC har, særlig etter 2015, bidratt til økt spenningsnivå i provinsen. Pakistan har opprettet en sikkerhetstyrke på 15 000 med et særskilt ansvar for sikkerheten rundt CPEC (The Maritime Executive 2016), hvorav en betydelig andel er lokalisert i Gwadar; rundt 4000 (PIPS 2018).

Pakistanske myndigheter har blitt kritisert for ikke å forholde seg til det baluchiske opprøret som en politisk utfordring, og at strategien er å løse konflikten med militære virkemidler (Gichki 2017; The Balochistan Post 2018). Sikkerhetsstyrkene som er involvert i bekjempelsen av opprøret er ansvarlig for alvorlige overgrep, blant annet forsvinninger og utenomrettslige henrettelser av personer som anses for å ha tilhørighet til opprørsgrupper (HRW 2018).

Flere kilder påpeker at opprøret har gått fra – hovedsakelig – å være stammebasert til å engasjere studenter, intellektuelle og deler av middelklassen, og at drapet på den 79 år gamle klanlederen Akbar Khan Bugti i 2006 førte til økt oppslutning (Meer 2016). Det hersker uenighet om i hvilken grad det militante opprøret har støtte i befolkningen. En kilde (samtale i Islamabad 2014) opplyste at opprørerne har relativt sterk støtte. Ifølge kilden «har befolkningen ingenting, og har ingenting å tape». Flere, blant andre forskeren Frederic Grare (2013), hevder at majoriteten av befolkningen ønsker økt selvstyre, men innenfor den pakistanske statens rammer. Fortsatt nasjonal enhet står i strid med mange av opprørsgruppens mål om løsrivelse fra Pakistan (Baloch 2017b; Shaukat 2017).

I 2017 tilskriver PIPS de baluchiske opprørsgruppene 138 terrorangrep. Mål og konsekvenser beskrives slik:

Baloch insurgents targeted security and law-enforcement personnel, their convoys and check-posts in a total of 51 attacks killing as many people and wounding 94 others. Those 51 killed in these attacks included 25 FC troops, 6 army men, 5 police officials, 8 Levies, one civilian and 6 militants. These attacks were reported from 19 districts of Balochistan with 11 from Kech, 8 from Quetta and 5 from Gwadar.

[...]

A review of such attacks suggested that the Baloch insurgents intensified attacks on security forces in Balochistan in 2017, mainly the Frontier Corps (FC) (PIPS 2018, s. 49).

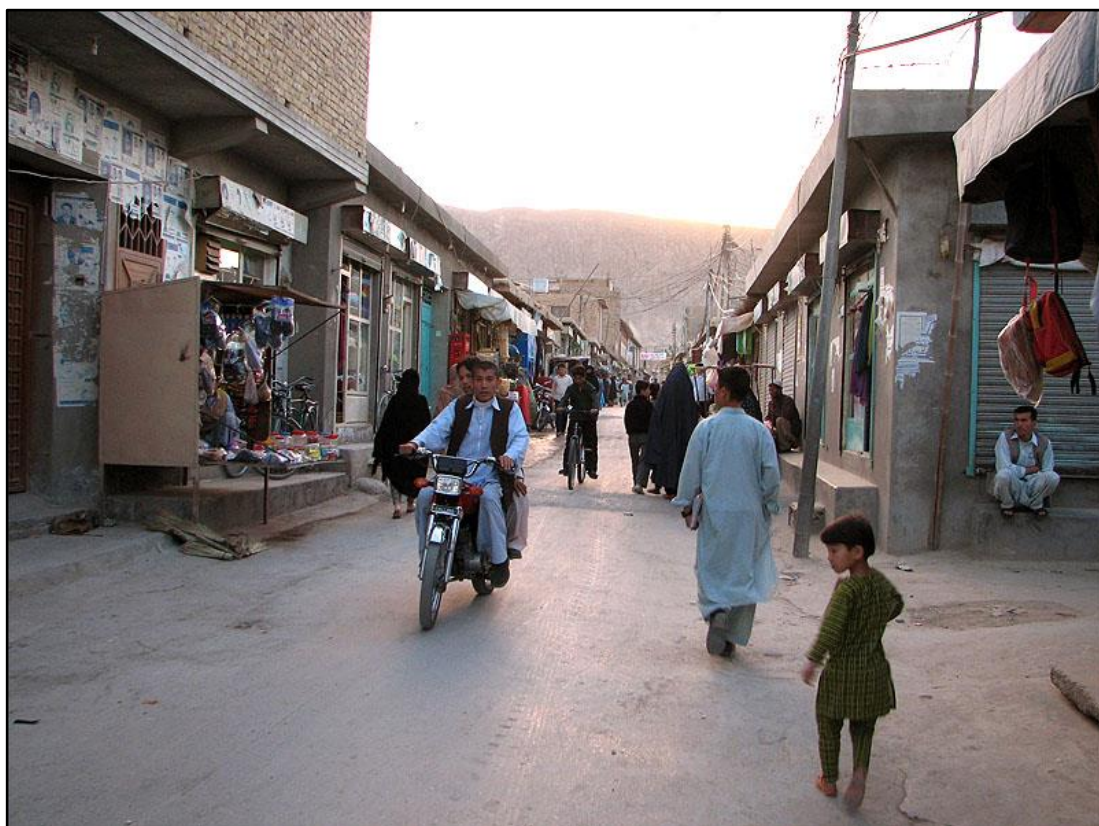
4.2 SEKTERISK VOLD – HAZARABEFOLKNINGEN

I de siste 10–15 årene er det – nær uten unntak – etniske hazaraer som har blitt rammet av sekterisk vold i Baluchistan (HRCP 2018, s. 82–83). Likeledes har nesten all denne religiøst begrunnede volden blitt registrert i Quetta, eller i Quettas nærområder. Tall fra National Commission for Human Rights indikerer at over 2000 hazararer er drept i perioden fra 2002 (Toppa 2018).

Mange hazaraer har forlatt provinshovedstaden på grunn av volden siden 1999 (Notezai 2017). Omkring 70 000 skal ha utvandret, blant annet 50 000 til Australia og 10 000 til Europa. Store grupper har også slått seg ned i Karachi i Sindh-provinsen og andre steder i Pakistan (Amirali 2015, s. 148; Al Nahyan 2016, s. 126). Karachis befolkning har økt med nærmere seks millioner fra 1998 til 2017 (PBS 2017).

Per 2017 bor det omkring en halv million etniske hazaraer i Quetta (Rasheed 2017). Det er to grupper av hazaraer i byen. Gruppen med lengst tilknytning er etterkommerne av emigranter fra Afghanistan som ankom Pakistan i begynnelsen av forrige århundre. Disse er i dag pakistanske statsborgere. Den andre gruppen, som utgjør majoriteten, er fortsatt afghanske borgere, og har slått seg ned i Quetta i løpet av de siste tiårene. Quetta, sammen med Kurram i FATA (Landinfo 2018), har i de siste 10–15 år vært det området i Pakistan hvor det har blitt registrert mest omfattende sekterisk vold.

Spekulasjoner omkring angrepene på hazaraer i Baluchistan har vært mange. De omhandler eksempelvis at sikkerhetsstyrkene og den militære etterretningstjenesten, Inter-Services Intelligence (ISI), skal ha engasjert militante sekterister som har fått utøve volden relativt fritt (AHRC 2012), at baluchiske opprørere står bak mange av angrepene, at hazaraene i Quetta har nære forbindelser til Iran, at angrepene må ses som en forlengelse av konflikten i Afghanistan og at hazaraene assosieres med Nord-alliansen og regimet i Kabul. Flere kilder, blant annet redaktør i Dawn, Cyril Almeida, en representant for en internasjonal organisasjon (samtale Roma, 2017), professor Paul Rollier (foredrag Valletta, juni 2018) og Dr. Matthew Nelson (foredrag Roma, 2017) peker på at sekterisk tankegodt og marginalisering av andre religiøse grupper brer om seg i Pakistan. Grupperinger som arbeider for å gjøre landet til en sunnimuslimsk stat, får stadig bedre fotfeste. Verken politikere eller myndigheter har politisk mot eller styrke til å stå opp mot disse gruppene. Flere av Landinfos kilder, blant andre representanter for HRCP (samtale Lahore, november 2017) og en analytiker i en internasjonal organisasjon, mener at volden mot hazaraene må ses i lys av dette. HRW påpeker at hazaraene rammes først og fremst fordi de er shiaer og lett identifiserbare på grunn av sin mongolske herkomst (Ijaz 2018).

Hazara Town i Quetta, en av to store ghettoer i provinshovedstaden (foto: Hazaraboyz 2009).

Både Paul Rollier (møte, juni 2018) og Matthew Nelson (møte, mai 2017) påpeker at religiøs sekterisme må ses i sammenheng sosial klasse og kaste. Landinfo mener at man ikke kan se bort fra at forstillinger om hazaraenes ambisjoner og oppfatninger at hazaraene er mer «vellykkede» enn andre grupper i Quetta kan bidra til å nøre opp under anti-hazara-følelser (samtale med HRCP i Lahore, november 2012 og november 2017). M. Akbar Notezai, i likhet med Shaikh Rasheed (2017), peker på at hazaraene i Quetta utvilsomt er

among the most educated communities of Balochistan because their elders invested heavily in education — both in terms of money spent and energy. As a result, a new, talented Hazara generation was raised which had great representation in Balochistan's health, education, and other government sectors. Many were also entrusted with key positions and responsibilities (Notezai 2017).

Den pakistanske menneskerettighetskommisjonen HRCP, som har gjennomført flere informasjonsinnhentingsreiser til Baluchistan etter 2006, i en rapport fra 2012 fremkommer blant annet følgende:

What the Hazaras had been facing since 1999 was unique even in Pakistan. Few other communities had been targeted so ruthlessly on account of their religious beliefs. The killings appeared to be an attempt to cause bloody clashes between Shias and Sunnis (HRCP 2012, s. 10).

Ifølge en rapport fra National Commission for Human Rights (NCHR 2018), skal 509 hazaraer ha blitt drept og over 600 skadd i «terrorrelaterte hendelser» i perioden fra januar 2012 til desember 2017. Over 200 av de 509 drepte skal ha blitt drept i to selvmordsaksjoner.

HRW operer med tilnærmet samme tall i samme tidsperiode; i løpet av de siste fem år skal over 500 hazaraer ha blitt drept og nær 630 være skadet i militante angrep i Quetta (Ijaz 2018). Ser en på tall fra HRW i 2012, har omfanget av sekteriske drap på hazaraer økt i den siste 4–5-årsperioden, sammenliknet med den foregående (IRIN 2012). Lokale organisasjoner som arbeider med hazaraenes rettigheter, internasjonale minoritetsrettighetsorganisasjoner og politiske partier med utspring i hazara-befolkningen, mener at antallet drepte og skadde er høyere enn det NCHR og HRW rapporterer (Shah 2018). Minority Rights har beskrevet situasjonen for the Committee on the Elimination of Racial Discrimination slik:

Hazaras' freedom of mobility has been heavily restricted due to threat of attack. At present the Hazara community in Quetta has been effectively ghettoized to two predominantly Hazara areas, namely Hazara Town and Alamdar Road. Insecurity has in turn impacted other areas of everyday life for Hazara Shi'a in Pakistan, including access to education and employment, thereby constraining their opportunities, which in turn impacts their level of development including poverty levels (MRG 2016, s. 4).

PICSS påpeker i sin rapport for 2017 (PICSS 2018, s. 20, s. 26) at hazaraer i Baluchistan fremdeles er blant de militante gruppens hovedmål. PICSS (2018, s. 59) registrerte 51 drepte som følge av sekterisk vold i Baluchistan i 2017, en nedgang på 30,1 % sammenliknet med 2016 (2017, s. 61).

Hazaraene i Quetta er under press, og lite taler for at situasjonen er vesentlig endret i løpet av de siste to årene. PIPS (2018, s. 63) registrerte syv sekteriske terroraksjoner i

Baluchistan i 2017; en økning på to sammenliknet med det foregående år. I Sindh registrerte PIPS (PIPS 2018, s. 64) tre tilfelle av sekterisk vold i 2017, mot 19 i 2016. Fire ble drept i 2017 og 16 i 2016. Landinfo har gjennomgått en oversikt over drepte shiaer i Pakistan siden 2001 (SATP u.å.f). I henhold til den ble 18 shiaer, alle hazaraer, drept i Baluchistan i 2017. Dette utgjorde ca. 15 % av alle drepte shiaer i Pakistan i 2017. I henhold til den samme oversikten hadde SATP per 17. juni 2018 registrert seks drepte hazaraer i fire aksjoner. I henhold til tallmateriale fra SATP, er omfanget av sekterisk vold totalt og mot hazaraer spesielt, redusert de siste par årene; i 2010 ble 98 drept i sekterisk vold i Baluchistan, 89 i 2011, 159 i 2012, 239 i 2013, 81 i 2014 og 34 drept i 2015 (SATP u.å.a). HRCP påpekte i samtale i november 2017 at sikkerhetssituasjonen for hazaraer i Baluchistan var bedret, om parameteret var omfanget av sekterisk vold/sekteriske drap. Ifølge menneskerettighets-kommisjonen ble 11 hazaraer drept og fem skadd i perioden fra 1. januar 2017 til 24. oktober 2017 (samtale Lahore, november 2017).

Hva gjelder Sindh (Karachi). registrerte PIPS ett sekterisk drap på en shia i samme periode i 2018 (etnisitet fremgår ikke). En forklaring på diskrepansen mellom tallene fra PICSS og øvrige kilder er at de blant annet antagelig ikke inkluderer et større IS-angrep mot et sufi-mausoleum (ikke shia) i landsbyen Fatehpur i Jhal Magsi-distriktet i Baluchistan i juni 2017, hvor det ble drept mellom 20 og 30 mennesker (AsiaNews.it 2017; SATP u.å.a). Dette angrepet hadde mye til felles med et som fant sted omkring ett år tidligere i Khuzdar-distriktet hvor over 50 sufier ble drept og over 100 skadd (Dawn 2016).

Det er først og fremst er sunnimuslimske grupperinger, blant annet Lashkar-i-Jhangvi (LIJ), Lashkar-e-Tayeba, Jaish-ul-Islam, Tehrik-e-Taliban Pakistan (TTP) og Den islamske staten (IS) som er ansvarlig for volden mot hazaraer (Rehman 2011; PIPS 2017; PIPS 2018; Zafar 2017; Zehra 2018; samtale med to internasjonale organisasjoner, november 2017). I liket med en rekke andre kilder, mener flere av kildene at LIJ-fraksjoner har stått bak de fleste av angrepene og overgrepene mot hazaraer i Baluchistan, og at myndighetene har liten eller ingen vilje til å stille gjerningspersonene til ansvar (se for eksempel HRCP 2018, s. 82). En analytiker i en stor internasjonal organisasjon heder at den sekteriske volden er en kostnad knyttet til at myndighetene bruker LIJ i konflikten med opprørerne (samtale Islamabad, november 2017).

Landinfo er ikke kjent med forhold som indikerer at hazaraer eller hazaragrupper er involvert i den baluchiske konflikten. Hazaraene har snarere fra enkelte hold blitt kritisert for ikke å ha engasjert seg på «baluchisk side» (Alamgir 2012). Landinfo er heller ikke kjent med informasjon som indikerer at hazarabefolkningen i Karachi i Sindh, eller i andre større byer i Pakistans øvrige provinser, har vært eksponert for sekterisk vold av et slik omfang og karakter som i Quetta. Cyril Almeida er heller ikke kjent med systematiske kampanjer mot hazaraer i Karachi. I tillegg påpeker han at både politisk vold, ordinær kriminalitet og TTPs voldelige aktivitet i byen, er redusert (samtale Islamabad, november 2017). Det er imidlertid registrert angrep mot hazaraer også Karachi. Flere av disse synes å være målrettede aksjoner mot særskilte personer, og ikke vold som rammer uavhengig av posisjon, men utlukkende på grunn av etnisitet eller religion (Zehra 2018; Hazaras in Karachi u.å.; Hazara International Network 2010). I 2017 registrerte SATP (u.å.d) 93 drepte som følge av sekterisk vold i Sindh; én av de drepte var shia (etnisitet fremgår ikke). Per 17. juni 2018 hadde SATP (u.å.e) registrert ett sekterisk drap på en shia i Karachi (etnisitet fremgår ikke).

Landinfo er ikke kjent med informasjon som tilsier at hazaraer eksponeres for annen kontroll enn den øvrige befolkningen i Baluchistan i tilknytning til reise ut og inn av provinsen. Det vil si at hazaraene, som øvrig befolkning, vil bli kontrollert av representanter for pakistanske sikkerhetsstyrker i Baluchistan ved reise mellom Quetta og Pakistans øvrige provinser.

4.3 ETNISK VOLD: PASHTUNERE, INNFLYTTERE FRA PUNJAB OG KINESISKE FREMMEDARBEIDERE

I tillegg til vold relatert til konflikten mellom ulike baluchiske opprørsgrupper og sentralmyndighetenes sikkerhetsstyrker, samt den «religiøse volden», blir det også jevnlig registrert vold som synes å utelukkende være knyttet til etnisitet.

Opprørsgruppene i Baluchistan retter primært sine voldelige aksjoner mot myndighetsmål; både i form av infrastruktur og personer som på en eller måte representerer eller symboliserer pakistanske sentralmyndigheter.

Når det gjelder angrep på personer av ikke-baluchisk opprinnelse, har det tidligere blitt spekulert i om det er kriminelle som vil tilrane seg eiendommer står bak (PIPS 2012, s. 36). Det er imidlertid, slik Landinfo vurderer den informasjon som foreligger, mye som indikerer at baluchiske opprørere står bak brottsparten av den volden som kan karakteriseres som etnisk, og som i all vesentlighet rammer sivile. Volden rammer grupper som tradisjonelt ikke deler de baluchiske opprørernes ønske om selvstendighet og løsrivelse fra Pakistan, eller som assosieres med sentralmyndighetene. I 2017 stod tok Baloch Liberation Front (BLF) ansvaret for det groveste tilfellet, hvor 15 punjabere ble drept i Kech (se del 4.3.2). BLF sammen med Baluchistan Liberation Army (BLA) stod bak omtrent alle slike angrep i 2017.

4.3.1 Pashtunere

Baluchere og pashtunere har tradisjonelt levd i relativ fredelig sameksistens i Baluchistan, men enkelte peker på at den økte migrasjonen av pashtunere fra Afghanistan til Baluchistan kan ha bidratt til å endre dette (Kakar 2015; Fair & Hamza 2017, s. 9). Pashtunske sivilister har vært utsatt for etnisk vold ved enkelte anledninger de seneste årene, men ikke på langt nær i samme omfang som etniske punjabere. Eksempelvis ble 20 sivile pashtunere drept av opprørere i Mastung-distriktet i 2015 (Notezai 2015). I de aller fleste tilfelle har baluchiske opprørsgrupper tatt ansvaret for voldshandlingene, eller antas å ha stått bak.

4.3.2 Innflyttere fra Punjab og Sindh, sikher og hinduer med bakgrunn i India

Majoriteten av den urdotalende befolkningen, de fleste med opprinnelse i Punjab og Sindh, har bodd i Baluchistan i generasjoner, men omtales fremdeles som «settlers». Det samme gjelder sikher og hinduer, opprinnelig fra India. Det er uklart og hersker uenighet om hvor mange med slik bakgrunn som bor i provinsen (Gishkori 2015). Gitt at mange faktisk har forlatt Baluchistan i løpet av det siste tiåret (The Tribune 2014; Miakhel & Siddique 2017), og de etniske minoritetsbefolkningene antagelig utgjør rundt ti prosent av totalbefolkningen i Baluchistan, er det ikke tale om store befolkningsgrupper (Siddique 2014).

Politikeren, opprørs- og stammelederen Nawab Akbar Bugti ble drept under uklare omstendigheter i 2006. Drapet ble innledningen til en intensivering av den baluchiske konflikten i flere henseende, blant annet ved overgrep mot sivile med røtter utenfor

Baluchistan (Dawn 2011). Spesielt fremstår det i dag som at det har funnet sted en relativt jevn serie av drap og overgrep mot urdotalende personer med opprinnelse i Punjab eller i Sindh (Sahi 2014; PIPS 2018). Det er lite som taler for at andre enn baluchiske nasjonalister har stått bak drapene, og at denne gruppen sivile har blitt identifisert med sentralmyndighetene og sett som symbol på dominansen utenfra/fra Punjab (inntrengere/utbyttede). Volden mot ikke-etniske baluchere må ses som en direkte konsekvens av konflikten med sentralmyndighetene. Mange av innflytterne har forlatt de «baluchiske distriktene» (jf. kart i del 3.1) og slått seg ned i de pashtundominerte områdene i nord eller forlatt provinsen.

Mye taler for at det eneste relativt sikre man kan si om angrepene mot ikke-baluchiske pakistanske arbeidere, er at de fluktuerer år om annet. Samtidig foreligger det indikasjoner på en gradvis reduksjon i et litt lengre tidsperspektiv. PIPS (2018, s. 18) opplyser i sikkerhetsrapporten for 2017 at «Non-Baloch workers, settlers in Baluchistan were targeted in 10 attacks». 40 personer ble drept og 32 skadd i disse angrepene. Angrepene i 2017 inkluderer to hvor over 20 arbeidere, de fleste fra Punjab, ble drept i Kech-distriktet (PIPS 2018, s. 50). I 2016 registrerte PIPS betydelig færre angrep i denne kategorien, med to angrep hvor syv personer ble drept (PIPS 2017, s. 38). Samtidig ble det for få år tilbake registrert langt flere angrep. Eksempelvis registrerte PIPS 252 drepte settlere fra Punjab i løpet av et halvt år i 2010. I 2011 meldte Dawn at flere hundre settlere var drept og at 200 000 hadde forlatt Baluchistan (Dawn 2011), mens i 2013 ble det registrert til sammen 27 drap på «Non-Baluch settlers and workers» (PIPS 2014). Pakistanske settlere kan bevege seg fritt ut og inn av Baluchistan og informasjonen om volden mot denne gruppen er knyttet og begrenset til ett geografisk område; Baluchistan.

4.3.3 Kinesiske fremmedarbeidere

Skepsisen og motstanden til CPEC, spesielt fra baluchiske separatister, har medført at også sivile som har arbeid i tilknytning til det pakistansk-kinesiske samarbeidet eksponeres for angrep, også fra pakistansk Taliban og IS. Landinfo mener at denne gruppen sivilister ikke er spesielt relevant for norske utlendingsmyndigheter. De er beskyttet av den pakistanske stat, og kan dessuten returnere til Kina.

4.4 ISLAMISTISKE GRUPPERS OPERASJONSMODUS I BALUCHISTAN – TEHREEK-E-TALIBAN PAKISTAN (TTP) OG INTERNASJONALE GRUPPERINGER

I tillegg til de militante gruppene som kjemper for selvstendighet, opererer militante grupperinger som ikke er involvert i selvstendighetskonflikten, men som har andre agendaer; både grupper med en tydelig sekterisk agenda, som Lashkhar-e-Jangvi og militante islamister i konflikt med myndighetene, som TTP, IS og Jama'at-ul-Ahrar. PIPS påpeker at selv om dette fremstår som ulike grupperinger er skillelinjene i praksis ubetydelige; samarbeidet er nært (jf. Landinfo 2018, s. 11–12; PIPS 2018, s. 147). PIPS tilskriver militante (islamister) 27 terrorangrep i 2017 og angrepenes mål beskrives slik:

As many as 14 of these attacks targeted security forces and law enforcement agencies, 6 hit civilians, 2 targeted members of Christian community, 2 hit political leaders, and one attack each targeted a school, and Chinese nationals (PIPS 2018, s. 47).

Over halvpartene av angrepene fant sted i Quetta. I tillegg var det angrep i distriktene Qilla Abdullah, Mastung, Chagai, Harnai, Jhal Magsi, Khuzdar, Panjgur og Zhob.

5. KONFLIKTRELATERT VOLD OG OVERGREP I BALUCHISTAN – UTVIKLINGEN FRA 2013

5.1 TERROR OG VOLD

Tabellen nedenfor viser en oversikt over den geografiske fordelingen av terrorangrep utført av opprørsgrupper i Baluchistan i perioden fra 2013 frem til 2018. Distriktene på gul bakgrunn indikerer at baluchere utgjør flertallsbefolkningen, blå bakgrunn pashtunsk majoritet og rød blandet befolkning (jf. del 3.1). Angrepene i de nordlige distriktene er som hovedregel sekteriske (jf. del 4.2 og 4.4), mens angrepene i sør i majoriteten av tilfellene har sammenheng med motstand mot sentralmyndighetene, hovedsakelig fra baluchiske opprørsgrupper.

Mange distrikter er preget av opprørsgruppens aktivitet og voldshandlinger. Det er registrert voldelige aksjoner i alle provinsens distrikter, men flest i områdene med tettest befolkning. I de sørlige distriktene Dera Bugti, Gwadar, Kech og Nasirabad har flere tiltalls mennesker blitt drept i opprørernes aksjoner. De største sivile tapene er registrert i provinshovedstaden Quetta, en etnisk sammensatt by med mange potensielle mål. De aller fleste ble drept som følge av sekterisk vold.

Ifølge HRCPs årsrapport for 2013 ble 645 mennesker drept i provinsen i løpet av året. Kommisjonen registrerte 248 kidnappinger, hvorav 56 med krav om løsepenger (HRCP 2013). I tilsvarende rapport for 2018 er antallet drepte redusert til 489 (HRCP 2018, s. 43). I 2018 stadfestet HRCP (2018, s. 41) at omfanget av vold ble redusert i Baluchistan i 2017, men at omfanget av forsvinninger økte. HRCP refererer til Baloch Human Rights Organisation (BHRO) som for 2017 hevder at

security forces carried out 516 military operations across Balochistan and that they had received 2,114 cases of enforced disappearances committed by military forces in raids and military operations across Balochistan and Sindh.

[...]

there had been 545 cases of extrajudicial executions, including 129 people killed by forces during military operations, 40 people tortured to death in custody, and 92 mutilated bodies recovered from different areas of Balochistan (HRCP 2018, s. 44).

BHROs tall fremstår som betydelig høyere enn antatt sammenliknbare tall for 2017, for eksempel fra PIPS (2018, s. 17–19). PIPSs operer med 138 angrep gjort av separatistgrupper i Baluchistan og Sindh, og 165 terrorangrep i Baluchistan totalt. Førstnevnte krevde 140 menneskeliv. Ifølge PIPS (2018, s. 97) gjennomførte sikkerhetsstyrker 39 angrep som resulterte i 95 drepte og 13 skadde. Det var definitivt flest sikkerhetsoperasjoner i Dera Bugti og Kech.

Terrorangrep i Baluchistan 2013, 2016 og 2017

Distrikt	Angrep			Drepte			Skadde		
	2013	2016	2017	2013	2016	2017	2013	2016	2017
Awaran	10	6	4	6	9	5	13	24	9
Barkhan	7	2		0	4		0	2	
Bolan	24	3	7	38	6	2	76	22	10
Chagai	7		2	2		4	1		3
Dera Bugti	44	20	16	41	8	13	53	15	19
Gwadar	16	6	13	30	16	16	25	3	49
Harnai	1		2	0		10	10		0
Jafarabad	12	1		17	0		48	0	
Jhal Magsi	4		1	5		22	8		31
Kacchi	2			1			1		
Kalat	13	2	3	12	4	2	15	4	3
Kech	37	15	23	28	15	38	25	23	38
Kharan	14		3	12		6	14		2
Khuzdar	35	8	6	34	61	2	41	104	11
Kohlu	12	2	7	0	3	6	1	6	9
Lasbela	6	1	2	0	0	1	16	2	2
Loralai	5	1		3	3		0	0	
Mastung	34	11	8	20	15	35	34	3	60
Nasirabad	24	7	9	32	9	6	29	10	13
Nushki	5		2	3		0	2		1
Panjgur	20	3	12	9	2	15	4	0	22
Pishin	5	1	1	11	1	1	10	0	0
Qilla Abdullah	15	3	5	13	2	7	67	3	36
Qilla Saifullah	1			3			0		
Quetta	112	49	35	398	238	90	1043	458	209
Sherani	1			0			1		
Sibi	12	4	3	7	8	3	36	14	5
Sohbatpur		3			6			0	
Washuk	1			0			0		
Zhob	6	3	1	1	2	4	2	9	3
Ziarat	2			1			2		
Totalt	487	151	165	727	412	288	1577	702	532

Kilder: PIPS 2014; PIPS 2017, s. 34; PIPS 2018, s. 47.

I 2013 økte antallet registrerte angrep til 487 (sammenliknet med 2012), og 727 personer mistet livet i disse angrepene (jf. tabellen overfor). Av de drepte ble 560 karakterisert som sivile, 26 som opprørere og 141 som tilknyttet ulike deler av sikkerhetsapparatet (PIPS 2014). Til sammen ble 342 personer registrert drept som følge av angrep fra opprørere. En stor andel av disse, hele 79 % (270 personer), var sivile, mens 72 personer var tilknyttet sikkerhetsstyrken (PIPS 2014, s. 12). I lys av disse tallene har forholdene (i kvantitative størrelser) både i 2016, i 2017 og i 2018 frem til september, utviklet seg positivt. Det ble riktignok registrert flere angrep i 2017 enn i 2016, omkring 10 % økning¹², mens andelen drepte og skadde gikk ned, mellom 25–30 %.¹³

SATP registrerte flere drepte enn menneskerettighetskommissjonen og PIPS i 2013. Ifølge SATP mistet 960 personer livet i konfliktrelatert vold i Baluchistan i 2013. Tre fjerdedeler av de drepte var sivile (718 personer) (SATP u.å.b). Tilsvarende tall for 2016 (SATP u.å.c) og 2017 (SATP u.å.d) var 633 og 343 drepte. Henholdsvis 251 og 183 av disse ble definert som sivile. Det var altså, ifølge tallene fra SATP, en markant reduksjon i antall drepte totalt, og også i antall drepte sivile, i perioden 2013–2017. I 2018 har det imidlertid vært en økning sammenliknet med 2017. Per 23. september 2018 var antallet drepte 343, hvorav 233 ble ansett som sivile (SATP u.å.e). Landinfo legger til grunn at sivile i denne sammenhengen også inkluderer representanter for myndighetene som ikke representerer sikkerhetsstyrkene.

Ifølge PIPS (2018) ble sivile i 2017 rammet i totalt 41 angrep som separatistopprørere holdes ansvarlige for. 35 mistet livet og 93 ble skadet i disse angrepene. Det ble registrert flest terrorangrep som rammet i Dera Bugti (12 angrep), etterfulgt av Nasirabad (8), Kohlu (6), Quetta (3), Panjgur (3), Awaran (2) og Gwadar (2), og Kech, Khuzdar, Lasbela, Mastung og Sibi (1 i hvert distrikt). De fleste av disse angrepene tok form av landmineeksplosjoner (27), hvor det er nærliggende å anta at målet i utgangspunktet ikke var sivilt. Tallene presentert overfor synes å korrespondere med en stor internasjonal organisasjons vurderinger av konflikten i Baluchistan; den er pt. en lav-intensitetkonflikt, i motsetning til for 4–5 år siden (samtale internasjonal organisasjon i Islamabad, november 2017). Også amerikanske myndigheter omtaler i sin menneskerettighetsrapport om Pakistan for 2017 konflikten i Baluchistan som et lavintensivt separatistopprør: «A low-intensity separatist insurgency continued in Balochistan» (U.S. Department of State 2018, s. 19).

Målrettede angrep på sivile i Baluchistan har først og fremst rammet ikke-baluchere og/eller deres næringsvirksomhet, men også skolepersonell, kristne, shiaer, politiske ledere og offentlig ansatte. Utover disse gruppene synes ikke sivile å være mål; de er først og fremst tilfeldige ofre ved at de oppholder seg på feil sted til feil tid. Volden mot settlerne (ikke-etniske baluchere) må ses i lys av aggresjonen mot sentralmyndighetene. I 2013 ble det registrert til sammen 27 drap på «Non-Baluch settlers and workers» (PIPS 2014).

Arbeidere og bosettere fra andre provinser var offer for 10 angrep i 2017. Disse krevde 40 liv og skadet 32 andre. Angrepene ble registrert i Kech (5 angrep), Gwadar (2 angrep), og ett angrep i henholdsvis Bolan, Kharan og Khuzdar.

¹² Landinfos beregning basert på tall fra PIPS.

¹³ Landinfos beregning basert på tall fra PIPS

5.2 FORSVINNINGER OG UTENOMRETTLIGE DRAP

I tillegg til hæren, er flere sikkerhetsorganer involvert i konflikten med opprørerne, blant andre det ordinære politiet, Counter Terrorism Department, Frontier Corps og Baluchistan Levies¹⁴. Landinfo har tidligere påpekt at pågripelser som blir kategorisert som forsvinninger kan skje ved høylys dag og i områder med stor ferdsel (Landinfo 2013, s. 17). Det skjer slik fremdeles, og det illustrerer antagelig at sikkerhetsstyrkene har vide fullmakter (samtale med HRCP i Lahore, november 2017; HRCP 2018, s. 27). HRCP mener at det i all hovedsak er hæren som står bak forsvinningene. Kommisjonen antar at de fleste som er forsvunnet er drept, fordi de fleste som blir funnet, er døde.

Flere av samtalepartnerne i Pakistan i november 2017, blant andre representanter for to internasjonale organisasjoner, gav uttrykk for at myndighetene er ansvarlige for overgrep som tortur¹⁵, ulovlig frihetsberøvelse, forsvinninger og utenomrettslige henrettelser av personer som mistenkes for tilknytning til opprørsgrupper.

Hva gjelder forsvinninger, varierer antallet fra noen få titalls til to, tre hundre tilfeller årlig. Myndighetene har offentliggjort tall som sannsynligvis er for lave, mens grupperinger som står nær den baluchiske opposisjonen som hevder at flere tusen har forsvunnet de seneste år, opererer med det som må være for høye tall. Voice of Baluch Missing Persons (VBMP) hevder at 14 800 personer har forsvunnet i perioden fra 2001, men har ikke kunnet dokumentere påstandene. Ifølge amerikanske myndigheter har VBMP dokumentert 2 627 forvunnede personer i perioden 2001 til 2010, og 493 drepte i perioden fra 2009 til 2012 (U.S. Department of State 2014, s. 7). Organisasjonen fastholder imidlertid sin beskrivelse av situasjonen:

Thousands of Baloch people have been abducted and many of them have been killed extra judicially in custody of Pakistani state security forces whose mutilated dead bodies have been found dumped in different areas across Balochistan (Balochwana News 2016).

Kommisjonen som er nedsatt for å etterforske forsvinninger, Commission of Inquiry on Enforced Disappearances (COIOED), hadde per 1. januar 2017 registrert totalt 1219 åpne¹⁶ saker for hele landet i perioden fra januar 2015 (HRCP 2017), mens den per 1. januar 2018 hadde registrert 1498¹⁷ tilsvarende (HRCP 2018, s. 58). Kommisjonen mottar i snitt mellom 60–70 meldinger om forsvinninger hver måned. Majoriteten av sakene oppklares, oftest ved at personen kommer til rette. Oppklaringsprosenten varierer, men har ligget på et snitt rundt 64 saker i måneden (Rehman 2016). Per 31. august 2018 hadde kommisjonen 1830 åpne saker for hele landet. De fleste refererte til Khyber Pakhtunkhwa og Punjab, men 131 saker refererte til Baluchistan (COIOED u.å.).

HRCP registrerte 106 forsvinninger i Baluchistan i 2014, 65 i 2015 og 38 i 2016 (HRCP 2017, s. 70). HRCP forutsetter ikke at sakene må være meldt til politiet (registrert med en First Information Report, eller en anmeldelse) for å registrere. I

¹⁴ Baluchistan Levies er en paramilitær organisasjon med politioppgaver. Den har jurisdiksjon i alle provinsens distrikter og kontrollerer over 90 % av provinsen.

¹⁵ Landinfo har ikke gått nærmere inn på hvordan samtalepartnerne forstår begrepet.

¹⁶ Saker hvor den som er registrert som forsvunnet ikke er kommet til rette

¹⁷ Landinfo legger til grunn at mange av sakene har funnet sted i Khyber Pakhtunkhwa etter den økte militære innsatsen mot de militante gruppene i provinsen.

henhold til HRCP unnlater mange å anmelde av frykt for at anmeldelsen kan få konsekvenser for den som er savnet eller dem selv. Det er imidlertid ikke noe som tilsier at familiemedlemmer er utsatt (møte HRCP i Lahore, november 2017).

Det foreligger generelt lite informasjon om hva som foranlediger forsvinninger og utenomrettslige drap. Den store majoriteten er menn mellom 20–40 år, og de fleste forsvinningene skjer i Baluchistan, selv om det også meldes mange savnet i andre provinser I menneskerettighetsrapporten for 2017 fra U.S. Department of State, heter det:

While media and international attention focused heavily on enforced disappearances in Balochistan and Sindh, data from the commission showed the number of persons reported missing was highest in KP (751 missing), followed by Punjab (245 missing), Balochistan (98 missing), Sindh (50 missing), FATA (48 missing), the Islamabad Capital Territory (45 missing), Azad Jammu and Kashmir (AJK) (14 missing), and Gilgit Baltistan (five missing) as of July (U.S. Department of State 2018, s. 5).

Landinfo er ikke kjent med informasjon som indikerer at forsvinninger som kan være relatert til konflikten i Baluchistan skjer i andre områder av Pakistan, eksempelvis Karachi. Det er imidlertid ikke kun militante opprørere som blir offer for slike alvorlige overgrep. En del av dem som er drept eller forsvinner er ikke-voldelige aktivister. Én samtalepartner Landinfo møtte i november mente at de fleste som forsvinner har hatt en tilknytning til opprørsbevegelsen, men at enkelte kun er politisk engasjerte studenter, lærere, journalister og aktivister. HRCP slår fast at det først og fremst er politiske opposisjonelle og studenter som forsvinner (samtale, november 2017).

Landinfo forstår den foreliggende informasjon slik at det under gitte omstendigheter skal lite til for at partene assosierer personer eller adferd som fiendtlig. Lærere og andre som mottar lønn fra myndighetene, har vært mål for opprørerne. Videre synes det å formidle myndighetskritisk informasjon fra provinsen å kunne representere en sikkerhetsrisiko.

6. AVSLUTTENDE KOMMENTARER

6.1 SAMMENBRUDD I OFFENTLIG INFRASTRUKTUR, ØKONOMISKE BETINGELSER

Landinfo mener den foreliggende informasjonen indikerer at forholdene i Baluchistan er labile, både hva gjelder sikkerhet, sivil/demokratisk styring og lov og orden. I tillegg påvirkes de fleste siviles dagligliv i provinsen av partenes konfliktdisposisjoner, ulike former for organisert kriminalitet og fattigdom. Grunnleggende offentlige tjenester som helse og undervisning har brutt sammen, og provinsen har et alvorlig underskudd på kompetent fagpersonell. Nasjonale og internasjonale bistandsorganisasjoner er knapt til stede i provinsen.

Sivile myndigheters begrensede tilstedeværelse og inkompetanse, sammen med korrupsjon, bidrar til at myndighetenes legitimitet forvitrer og mistroen til sentrale myndigheter øker. I og med at de sivile myndighetene ikke er til stede og synlige, sementeres et inntrykk blant lokalbefolkningen av at myndighetenes respons på

utfordringene som forholdene i Baluchistan representerer først og fremst er makt og vold, og at det er sikkerhetsstyrkene som styrer provinsen på vegne av føderale myndigheter.

De humanitære, økonomiske og sikkerhetsmessige forholdene har bidratt til at store deler av middelklassen har forlatt provinsen, og også Pakistan. En analytiker beskrev i 2012 den gjenværende befolknings situasjon slik: «They live in the middle of nowhere with nothing» (samtale, november 2012). Landinfo mener – relativt sett – at påstanden er like gyldig i 2018.

6.2 KONFLIKTRELATERT VOLD

De baluchiske opprørernes kjernestrategi (jf. del 4.1 og 5.1) har vært å ramme sentralmakten ved angrep på infrastruktur, sikkerhetspersonell og politiske ledere. Det aksjoneres mot regjeringsinstallasjoner som gassledninger, jernbane, veier og gruver, etc. Sivile blir i all hovedsak rammet fordi de er på feil sted til feil tid. Enkeltpersoner som oppfattes som assosiert med myndighetene og ikke-baluchere, har vært rammet av vold. Volden mot representanter for disse gruppene synes å være begrenset til provinsen.

Vold fra militante islamister (jf. del 4.4 og 5.1) er først og fremst rettet mot myndighetsmål, eller symboler på eller representanter for religiøse minoriteter. Utover det, synes sivile også hva islamistisk vold angår å bli rammet fordi de befinner seg på feil sted til feil tid.

Omfanget av sekteriske angrep i Baluchistan er redusert (jf. del 4.2), sammenliknet med perioden før 2016. Landinfo kan imidlertid ikke se at den reduserte volden mot hazaraene kan forstås som uttrykk for en utvikling som peker i en bestemt retning.

Det er en kjensgjerning at omfanget av sekterisk vold varierer på samme måte som den øvrige konfliktrelaterte volden som registreres i Baluchistan, som omtalt tidligere i dette notatet. Landinfo mener at informasjonen om den konfliktrelaterte volden som er presentert, indikerer at HRCPs påstand om at både føderale og lokale myndigheter viser liten evne og vilje til å beskytte den pakistanske sivilbefolkningen som bor eller befinner seg i Baluchistan, langt på vei er korrekt.

6.3 BALUCHERE OG BALUCHISKE OPPRØRSGRUPPERS VIRKE UTENFOR BALUCHISTAN

En stor gruppe etniske baluchere bor utenfor provinsen (jf. del 3.1). Mange bor i Sindh-provinsen; de fleste i Karachi. En av samtalepartnerne i 2014 (møte i Islamabad, mars 2014) mente at baluchere flest i Karachi forholder seg nøytralt til konflikten, og i liten grad er involvert i baluchisk politikk og separatistkampen. Kilden mente opprørsgruppene er tilnærmet ikke-eksisterende i Karachi og andre deler av landet utenfor Baluchistan, og at avhoppere fra opprørsgruppene ikke risikerer reaksjoner utenfor Baluchistan. Landinfo kan ikke se at det foreligger informasjon som kan indikere at dette er endret. Intensiteten i konflikten per ultimo 2018 peker – etter Landinfos skjønn – i samme retning.

Landinfo er ikke kjent med informasjon om at opprørsgruppene gjennomfører individuelt rettede aksjoner mot sivile i andre provinser, for eksempel settlere som har forlatt Baluchistan. Gruppene opererer helt unntaksvis utenfor Baluchistan, og de har begrenset kapasitet til å aksjonere i andre deler av landet. Det foreligger i det antatt representative kildematerialet Landinfo har gjennomgått ikke informasjon som peker

i retning av at sivile baluchere blir drept i Punjab. Enkelte har blitt drept i Karachi, og enkelte av disse få drapene synes å ha vært målrettede aksjoner mot sentrale politikere eller stammemedlemmer. Eksempelvis ble sønnen til lederen av Baluch Republican Party angivelig bortført av sikkerhetsagenter i april 2013 og funnet drept i nærheten av Karachi to måneder senere (U.S. Department of State 2014).

6.4 BEVEGELSESFRIHET

Det er to hovedveier fra Baluchistan til Karachi, én fra havnebyen Gwadar og én fra Quetta. Veiene er relativt gode, og reisevirksomheten ut og inn av provinsen er stor. Flere samtalepartnere¹⁸ (møter i 2017 og 2018) er samstemte om at det ikke er bevegelsesrestriksjoner for reisende¹⁹ ut av Baluchistan, men den sivile ferdselen på hovedveiene kontrolleres av sikkerhetsstyrkene. U.S. Departement of State (2018, s. 29) hevder på sin side at det ikke bare skjer kontroller, men også reiserestriksjoner:

In-country Movement: Government restrictions on access to certain areas of FATA, KP, and Balochistan, often due to security concerns, hindered freedom of movement of persons.

Den informasjonen Landinfo har om dette fra en diplomatisk kilde (samtale, november 2017) kan indikere at disse restriksjonene først og fremst gjelder personer uten tilhørighet til provinsen, for eksempel ambassadepersonale. HRCP hevder at kontrollen med de reisende ut og inn av provinsen er omfattende, og at sjekkpunktene («check-points») er mange. I henhold til kommisjonen, er det FC som operer alle sjekkpunkter, og alle reisende blir kontrollert.

¹⁸ Blant andre representanten for en stor internasjonal organisasjon, HRCP, en ambassade, PIPS og Cyril Almeida

¹⁹ For personer med tilhørighet til provinsen. Andre må screenes og klareres av sikkerhetsstyrkene.

7. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Aamir, Adnan (2017, 2. september). No major change in ethnic balance of Balochistan: Census data analysis proves. *Balochistan Voices*. Tilgjengelig fra <http://balochistanvoices.com/2017/09/no-major-change-ethnic-balance-balochistan-census-data-analysis-proves/> [lastet ned 30. august 2018]
- Aamir, Adnan (2018, 18. mars). Performance of Balochistan Government: Good or Bad? *Balochistan Voices*. Tilgjengelig fra <http://balochistanvoices.com/2018/03/performance-balochistan-government-good-bad/> [lastet ned 10. juni 2018]
- Abdul Rasheed, Shaikh (2017, 21. november). Hazara genocide. *Daily Times*. Tilgjengelig fra <https://dailytimes.com.pk/144056/hazara-genocide/> [lastet ned 2. september 2018]
- Ahmed, Manzoor & Baloch, Akhtar (2017, 11. august). The political economy of development: A critical assessment of Balochistan, Pakistan. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences* 7(6), 1026 – 1045. Tilgjengelig fra <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/80754/> [lastet ned 10. juni 2018]
- AHRC, dvs. Asia Human Rights Commission (2012). *Pakistan: The state of human rights in 2011*. Hong Kong: AHRC. Tilgjengelig fra <http://www.humanrights.asia/hrreports/pakistan-the-state-of-human-rights-in-2011/> [lastet ned 16. juni 2018]
- Alamgir, Aurangzaib (2012, 11. august). Sectarian violence in Balochistan. *International Policy Digest*. Tilgjengelig fra <https://intpolicydigest.org/2012/08/11/sectarian-violence-in-balochistan/> [lastet ned 1. juli 2018]
- Amiral, Alia (2015). *Balochistan: A case study of Pakistan's peacemaking praxis*. New Delhi: Sage India.
- AsiaNews.it (2017, 10. juni). Balochistan, Islamic State claims attack on Sufi mausoleum: 20 dead. *AsiaNews.it*. Tilgjengelig fra <http://asianews.it/news-en/Balochistan,-Islamic-State-claims-attack-on-Sufi-mausoleum:-20-dead-41975.html> [lastet ned 3. september 2018]
- Asif, Arooj (2018, 1. mai). *Baluchistan* [foto]. Tilgjengelig fra Wikimedia Commons <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Baluchistan.jpg> [lastet ned 20. oktober 2018]
- Baloch, Shah Meer (2017a, 22. november). Journalists in Balochistan: Caught between the Devil and deep blue sea. *The Diplomat*. Tilgjengelig fra <https://thediplomat.com/2017/11/journalists-in-balochistan-caught-between-the-devil-and-deep-blue-sea/> [lastet ned 30. juni 2018]
- Baloch, Shah Meer (2017b, 31. desember). The long insurgency. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1379817> [lastet ned 13. juni 2018]
- Baloch, Shahbano (2011). *Broken bridge* [foto]. Tilgjengelig fra Wikimedia Commons https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Broken_Bridge.jpg [lastet ned 20. oktober 2018]
- The Balochistan Post (2018, 22. mai). UK concerned about human rights violations in Balochistan. *The Balochistan Post*. Tilgjengelig fra <http://thebalochistanpost.net/2018/05/uk-concerned-human-rights-violations-balochistan/amp/> [lastet ned 27. juni 2018]
- Balochwarna News (2016, 30. mai). A brief report by Voice for Baloch Missing Persons (VBMP) about human rights violations in Balochistan. *Balochwarna News*. Tilgjengelig fra <http://balochwarna.com/2016/05/30/a-brief-report-by-voice-for-baloch-missing-persons-vbmp-about-human-rights-violations-in-balochistan/> [lastet ned 28. august 2018]
- COIOED, dvs. Commission of Inquiry on Enforced Disappearances (u.å.). *Commission of Inquiry on Enforced Disappearances – Data of cases from March, 2011 to August, 2018*. Islamabad: COIOED. Tilgjengelig fra <http://coioed.pk/wp-content/uploads/2018/09/20180801-SUMMARY-INDICATING-NUMBER-OF-PERSONS-TRACED-AUGUST-2018.doc> [lastet ned 14. september 2018]

- Dawn (2011, 28. juni). Settlers – caught in crossfire. *Dawn*. Tilgjengelig fra <http://www.dawn.com/news/640059/settlers-caught-in-crossfire-2> [lastet ned 14. august 2018]
- Dawn (2016, 13. november). Tragedy unfolds as terror strikes Shah Noorani shrine. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1295998>. [lastet ned 10. september 2018]
- Dawn (2017, 22. februar). Pakistan Army launches ‘Operation Radd-ul-Fasaad’ across the country. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1316332> [lastet ned 10. april 2018]
- Dashti, Naseer (2017, februar). *The Baloch conflict with Iran and Pakistan: Aspects of a national liberation struggle*. Bloomington, Indiana: Trafford.
- Elfenbein, Josef (1989, 15. desember). *Brahui*. New York: Encyclopædia Iranica. Tilgjengelig fra <http://www.iranicaonline.org/articles/brahui> [lastet ned 10. juni 2018]
- Fair, C. Christine & Hamza, Ali (2017). Rethinking Baloch secularism: What the data say. *Peace and Conflict Studies* 24(1). Tilgjengelig fra <https://nsuworks.nova.edu/pcs/vol24/iss1/1> [lastet ned 5. september 2018]
- Gichki ,Mahso (2017, 27. oktober). Balochistan: The unresolved conflict. *Pakistan Horizon* [blogg]. Tilgjengelig fra <https://pakistanhorizon.wordpress.com/2017/10/27/balochistan-the-unresolved-conflict/> [lastet ned 29. juni 2018]
- Gishkori, [Zahid](#) (2015, 9. september). ‘Balochistan politicking’: Govt accused of changing demographics. *The Express Tribune*. Tilgjengelig fra <https://tribune.com.pk/story/953365/balochistan-politicking-govt-accused-of-changing-demographics/> [lastet ned 23. juni 2018]
- Global Security (u.å.a). *Balochistan*. Alexandria, VA: Global Security. Tilgjengelig fra <https://www.globalsecurity.org/military/world/pakistan/baloch.htm> [lastet ned 10. mai 2018]
- Global Security (u.å.b). *Balochistan insurgency – fifth conflict 2004-to date*. Alexandria, VA: Global Security. Tilgjengelig fra <https://www.globalsecurity.org/military/world/war/balochistan-2004.htm> [lastet ned 30. juni 2018]
- Government of Balochistan (2009, 10. september). *Map of the districts of Balochistan Province* [kart]. Tilgjengelig fra Wikimedia Commons https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Balochistan_new_map.JPG [lastet ned 20. oktober 2018]
- Grare, Frederic (2013, 11. april). *Balochistan – The state versus the nation*. Washington D.C.: Carnegie Endowment for International Peace. Tilgjengelig fra <http://carnegieendowment.org/files/balochistan.pdf> [lastet ned 10 juni 2018]
- Hafeez, Qura tul ain (2018, 26. februar). CPEC: Conflict management. *Foreign Policy News*. Tilgjengelig fra <http://foreignpolicynews.org/2018/02/26/cpec-conflict-management/> [lastet ned 30. juni 2018]
- Hashmi, Rehana Saeed (2015). Baloch ethnicity: An analysis of the issue and conflict with state. *Journal of the Research Society of Pakistan* 52 (1), 57–84. Tilgjengelig fra http://pu.edu.pk/images/journal/history/PDF-FILES/4-%20PC%20Dr.%20Rehana%20Saeed%20Hashmi_52-1-15.pdf [lastet ned 16. september]
- Hassan, Syed Raza (2014, 12. juni). Karachi airport attack signals tactical shift by Taliban. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-pakistan-airport-attack-insight/karachi-airport-attack-signals-tactical-shift-by-taliban-idUSKBNOENOED20140612> [lastet ned 10. mai 2018]
- Hazara International Network (2010 5. november). Target killing of Hazaras in Karachi. *Hazara International Network*. Tilgjengelig fra <http://www.hazarapeople.com/2010/11/05/target-killing-of-hazaras-in-karachi/> [lastet ned 29. august 2018]

- Hazaraboyz (2009, 24. august). *Hazara town road* [foto]. Tilgjengelig fra Wikimedia Commons https://commons.wikimedia.org/wiki/File:A_bird_eye_view_of_the_coast_of_Ganz_village,_District_Gwadar.jpg [lastet ned 20. august 2018]
- Hazaras in Karachi (u.å.). Hazara killing in Karachi. *Hazaras in Karachi* [blogg]. Tilgjengelig fra <https://hazarasinkarachi.wordpress.com/category/hazara-killing-in-karachi/> [lastet ned 11. august 2018]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2018). *Pakistan. Events of 2017*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/world-report/2018/country-chapters/pakistan> [lastet ned 29. juni 2018]
- HRCIP, dvs. Human Rights Commission of Pakistan (2012, august). *Hopes, fears and alienation in Balochistan – Report of an HRCIP fact-finding mission (May 15-19, 2012)*. Lahore: HRCIP. Tilgjengelig fra <http://hrcip-web.org/hrcipweb/wp-content/pdf/ff/12.pdf> [lastet ned 11. juni 2018]
- HRCIP (2014). *State of human rights in 2013*. Lahore: HRCIP. Tilgjengelig fra <http://www.hrcip-web.org/hrcipweb/report14/AR2013.pdf> [lastet ned 12. august 2018]
- HRCIP (2017). *State of human rights in 2016*. Lahore: HRCIP.
- HRCIP (2018). *State of human rights in 2017*. Lahore: HRCIP. Tilgjengelig fra <http://hrcip-web.org/publication/wp-content/uploads/2018/04/State-of-Human-Rights-in-2017.pdf> [lastet ned 12. august 2018]
- IEP, dvs. Institute for Economics and Peace (u.å.a). *Global Terrorism Index 2015*. New York: IEP. Tilgjengelig fra <http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2015/11/Global-Terrorism-Index-2015.pdf> [lastet ned 1. oktober 2018]
- IEP (u.å.b). *Global Terrorism Index 2017*. New York: IEP. Tilgjengelig fra <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2017/11/Global-Terrorism-Index-2017.pdf> [lastet ned 29. september 2018]
- Ijaz, Saroop (2018, 30. april) *Pakistan's Hazara community under attack*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2018/04/30/pakistans-hazara-community-under-attack> [lastet ned 26. juni 2018]
- IRIN (2012, 7. februar). Quetta's Hazara community living in fear. *IRIN*. Tilgjengelig fra <http://www.irinnews.org/report/94806/pakistan-quettas-hazara-community-living-fear> [lastet ned 11. august 2018]
- Kakar, Rafiullah (2015, 5. juni). Understanding the Pakhtun question in Balochistan. *The Express Tribune*. Tilgjengelig fra <https://tribune.com.pk/story/897858/understanding-the-pakhtun-question-in-balochistan/> [lastet ned 6. september 2018]
- Khan, Mubarak Zeb (2017, 11. september). *Number of Balochi-speaking people in Balochistan falls*. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1356899> [lastet ned 29. mai 2018]
- Kovrig, Michael (2018, 24. juli). *National ambitions meet local opposition along the China-Pakistan economic corridor*. Brussel/Islamabad: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/asia/north-east-asia/china/national-ambitions-meet-local-opposition-along-china-pakistan-economic-corridor> [lastet ned 18. august 2018]
- Kupecz, Mickey (2012). Pakistan's Baloch insurgency: History, conflict drivers, and regional implications. *International Affairs Review XX*(3). Tilgjengelig fra <http://www.iaar-gwu.org/sites/default/files/articlepdfs/Pakistan%27s%20Baluch%20Insurgency.pdf> [lastet ned 9. juni 2018]
- Landinfo (2014, 24. september). *Pakistan: Opprøret i Balochistan*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Pakistan-Opprøret-i-Balochistan-provinsen-24092014.pdf> [lastet ned 26. august 2018]

- Landinfo (2018, 21. juni). *Sikkerhetssituasjonen i Khyber Pakhtunkhwa (inkludert Federally Administered Tribal Areas (FATA))*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/06/Pakistan-temanotat-Sikkerhetssituasjonen-i-Khyber-Pakhtunkhwa-inkludert-FATA-21062018.pdf> [lastet ned 20. september 2018]
- Lenarz, Julie (2016, oktober). Balochistan: Oppressed in all their lands, dreaming of a secular state of their own. *The Tower*. Tilgjengelig fra <http://www.thetower.org/article/balochistan-oppressed-in-all-their-lands-dreaming-of-a-secular-state-of-their-own/> [lastet ned 7. juni 2018]
- The Maritime Executive (2016, 17. april). China's Gwadar port nears completion. *The Maritime Executive*. Tilgjengelig fra <https://maritime-executive.com/article/chinas-gwadar-port-nears-completion#gs.X9iCg2I> [lastet ned 30. juni 2018]
- Meer, Shah (2016, 26. august). Balochistan and the killing of Akbar Bugti: 10 years later. *The Diplomat*. Tilgjengelig fra <https://thediplomat.com/2016/08/baluchistan-and-the-killing-of-akbar-bugti-10-years-later/> [lastet ned 25. juni 2018]
- Miakhel, Barakwal & Siddique, Abubakar (2017, 8. februar). Minority Sikhs, Hindus flee Pakistan's restive Balochistan. *Gandhara*. Tilgjengelig fra <https://gandhara.rferl.org/a/pakistan-sikh-hindus-balochistan/28317151.html> [lastet ned 20. juni 2018]
- MRG, dvs. Minority Rights Group International (2016, juli). *Alternative Report to the Committee on the Elimination of Racial Discrimination (CERD)*. Genève: CERD. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/docid/578f95234.html> [lastet ned 17. august 2018]
- Nafees, Muhammad (2018). *CRSS Annual Security Report 2017*. Islamabad: Center for Research and Security Studies. Tilgjengelig fra <http://crss.pk/wp-content/uploads/2018/03/CRSS-Annual-Security-Report-2017-7.pdf> [lastet ned 6. september 2018]
- Al Nahyan, Mansoor bin Tahnoun (2016). *Karachi in the twenty-first century: Political, social, economic and security dimensions*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars.
- NCHR, dvs. National Commission for Human Rights Pakistan (2018, februar). *Understanding the agonies of ethnic Hazaras*. Islamabad: NCHR. Tilgjengelig fra <https://hazaraunitedmovement.files.wordpress.com/2018/03/understanding-the-agonies-of-the-ethnic-hazaras-doc.pdf> [lastet ned 19. august 2018]
- Notezai, Muhammad Akbar (2015, 18. juni). Balochistan grapples with sectarian violence. *The Diplomat*. Tilgjengelig fra <https://thediplomat.com/2015/06/balochistan-grapples-with-sectarian-violence/> [lastet ned 16. juni 2018]
- Notezai, Muhammad Akbar (2017, 22. oktober). *The Exodus of Quetta's Hazaras*. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1365031> [lastet ned 23. august 2018]
- PBS, dvs. Pakistan Bureau of Statistics (u.å.). *Province wise provisional results of census – 2017*. Islamabad: PBS. Tilgjengelig fra <http://www.pbs.gov.pk/sites/default/files/PAKISTAN%20TEHSIL%20WISE%20FOR%20WEB%20CENSUS%202017.pdf> [lastet ned 29. mai 2018]
- PBS (2017). *Population of major cities – 2017*. Islamabad: PBS. Tilgjengelig fra <http://www.pbs.gov.pk/content/provisional-summary-results-6th-population-and-housing-census-2017-0> [lastet ned 16. september 2018]
- Pakinformation.com (u.å.). *Provinces in Pakistan*. S.l.: www.pakinformation.com. Tilgjengelig fra <http://www.pakinformation.com/provinces.html> [lastet ned 2. juni 2018]
- Pazeer (2015, 2. mars). *A bird eye view of the coast of Ganz village, District Gwadar* [foto]. Tilgjengelig fra Wikimedia Commons https://commons.wikimedia.org/wiki/File:A_bird_eye_view_of_the_coast_of_Ganz_village,_District_Gwadar.jpg [lastet ned 20. oktober 2018]

- PIPS, dvs. Pak Institute for Peace Studies (2012). *Conflict and insecurity in Balochistan*. Lahore: PIPS.
- PIPS (2014, 4. januar). *Pakistan Security Report 2013*. Islamabad: PIPS. Tilgjengelig fra <https://www.pakpips.com/article/book/pakistan-security-report-2013> [lastet ned 29. september 2018]
- PIPS (2017). *Pakistan Security Report 2016*. Islamabad: PIPS. Tilgjengelig fra <https://www.pakpips.com/article/book/pakistan-security-report-2016> [lastet ned 29. september 2018]
- PIPS (2018). *Pakistan Security Report 2017*. Islamabad: PIPS. Tilgjengelig fra <https://www.pakpips.com/article/book/pakistan-security-report-2017> [lastet ned 29. september 2018]
- PICSS, dvs. The Pakistan Institute for Conflict and Security Studies (2017). *Annual Security Assessment Report 2016*. Islamabad: PICSS. Tilgjengelig fra <https://www.picss.net/wp-content/uploads/2017/11/PICSS-Annual-Report-2016-1.pdf> [lastet ned 20. april 2018]
- PICSS (2018). *Pakistan: Security Assessment 2017*. Islamabad: PICSS. Tilgjengelig fra <https://www.picss.net/wp-content/uploads/2018/02/PICSS-Annual-Report-2017-2.pdf> [lastet ned 20. april 2018]
- Rehman, Zia Ur (2011, 5. august). Lashkar-e-Jhangvi behind Hazara killings in Quetta. *The Friday Times*. Tilgjengelig fra <http://www.thefridaytimes.com/beta2/tft/article.php?issue=20110805&page=8> [lastet ned 22. juni 2018]
- Rehman, I.A. (2016, 25. august). *Disappearances still a major issue*. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1279694/disappearances-still-a-major-issue> [lastet ned 15. september 2018]
- RSF, dvs. Reporters Sans Frontières (2017, 19. oktober). *Pakistan: Balochi journalists caught between army and rebels*. Paris: RSF. Tilgjengelig fra <https://rsf.org/en/news/pakistan-balochi-journalists-caught-between-army-and-rebels> [lastet ned 10. juni 2018]
- Saeed, Saim (2017, 17. august). China's plans to rule the seas hit trouble in Pakistan. *Politico*. Tilgjengelig fra <https://www.politico.eu/article/china-plans-to-rule-seas-hit-trouble-in-pakistan-baluchistan/> [lastet ned 8. juni 2017]
- Sahi, Aoun (2014, 2. november). Punjabis or collaborators? *The News on Sunday*. Tilgjengelig fra <http://tns.thenews.com.pk/punjabis-or-collaborators-murders-in-balochistan/#.W88DAPY8xaR> [lastet ned 16. juni 2018]
- Saifi, Sophia & Botelho, Greg (2014, 17. desember). In Pakistan school attack, Taliban terrorists kill 145, mostly children. *CNN*. Tilgjengelig fra <https://edition.cnn.com/2014/12/16/world/asia/pakistan-peshawar-school-attack/index.html> [lastet ned 26. september 2018]
- SATP, dvs. South Asia Terrorism Portal SATP (u.å.a). *Sectarian Violence in Baluchistan*. New Delhi: SATP. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/Datasheets.aspx?countries=pakistan&states=balochistan> [lastet ned 25. august 2018]
- SATP (u.å.b). *Fatalities in Pakistan Region Wise: 2013*. New Delhi: SATP. Tilgjengelig fra http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/database/fatilities_regionwise2013.htm [lastet ned 18. september 2013]
- SATP (u.å.c). *Fatalities in Pakistan Region Wise: 2016*. New Delhi: SATP. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/Datasheets.aspx?countries=pakistan> [lastet ned 18. september 2018]
- SATP (u.å.d). *Fatalities in Pakistan Region Wise: 2017*. New Delhi: SATP. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/Datasheets.aspx?countries=pakistan> [lastet ned 18. september 2018]

- SATP (u.å.e). *Fatalities in Pakistan Region Wise: 2018*. New Delhi: SATP. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/Datasheets.aspx?countries=pakistan> [lastet ned 18. september 2018]
- SATP (u.å.f). *Shias killed in Pakistan since 2001*. New Delhi: SATP. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/Datasheets.aspx?countries=pakistan> [lastet ned 4. september 2018]
- Shaukat, Sajjad (2017, 7. august). So-called Baloch independence day. *Kashmir Watch*. Tilgjengelig fra <http://kashmirwatch.com/called-Baloch-independence-day/> [lastet ned 7. juni 2018]
- Sherazi, Zahir Shah (2014, 15. juni). Zarb-e-Azb Operation: 120 suspected militants killed in N Waziristan. *Dawn*. Tilgjengelig fra <https://www.dawn.com/news/1112909> [lastet ned 10. september 2018]
- Siddique, Qandeel (2014, april). *Pakistani or Baloch? A precursory study of the Baluch separatist movement in Pakistan*. Oslo: Centre for International and Strategic Analysis. Tilgjengelig fra http://strategiskanalyse.no/Publikasjoner%202014/2014-04-02_SISA20_Baluchistan_QS2.pdf [lastet ned 7. juni 2018]
- Toppa, Sabrina (2018, 31. mai). Pakistani Hazaras face a constant threat of targeted violence. Many say the security response has been ghettoizing and ineffective. *Global Post*. Tilgjengelig fra <https://www.pri.org/stories/2018-05-31/pakistani-hazaras-face-constant-threat-targeted-violence-many-say-security> [lastet ned 10. august 2018]
- U.S. Department of State (2014, 27. februar). *Pakistan 2013 Human Rights Report*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/documents/organization/220614.pdf> [lastet ned 15. august 2018]
- U.S. Department of State (2018, 20. april) *Pakistan 2017 Human Rights Report*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/documents/organization/277535.pdf> [lastet ned 10. august 2018]
- WikiBalochistan (2013, 19. desember). *Flag of Balochistan* [illustrasjon]. Tilgjengelig fra Wikimedia Commons https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_Balochistan.jpg [lastet ned 20. oktober 2018]
- Zafar, Mohammad (2017, 24. mai). ‘Mastermind’ of major terror attacks in Balochistan held. *The Express Tribune*. Tilgjengelig fra <https://tribune.com.pk/story/1417536/big-catch-mastermind-major-terror-attacks-balochistan-held/> [lastet ned 5. juni 2018]
- Zehra, Ailia (2018, 9. april). Hazara killings and flawed security policies. *Daily Times*. Tilgjengelig fra <https://dailytimes.com.pk/225518/hazara-killings-and-flawed-security-policies/> [lastet ned 1. september 2018]

Muntlige kilder

- Cyril Almeida, redaktør for Dawn. Samtale i Roma, 17. mai 2017; samtale i Islamabad, 22. november 2017.
- Diplomatsk kilde. Samtale i Islamabad, november 2017.
- HRCP, dvs. Human Rights Commission of Pakistan. Samtale i Lahore, november 2017.
- Internasjonale organisasjoner. Ett møte i Islamabad, 26. mars 2014; to møter i Islamabad, november 2017.
- Dr. Matthew Nelson, University of London. Foredrag i Roma, mai 2017.
- Paul Rollier, professor ved University of St. Gallen. Foredrag i Valletta, Malta, juni 2018.